

ORDO LIBRORUM NOVI TESTAMENTI.

Evangelium secundum Matthæum. 969	ad Timotheum secun- da. 1177
Evangelium secundum Marcum. 1001	ad Titum. 1180
Evangelium secundum Lucam. 1021	ad Philemonem. 1182
Evangelium secundum Ioannem. 1055	ad Hebræos. 1183
Acta Apostolorum. 1081	Iacobi Epistola. 1193
Pauli Epistola ad Ro- manos. 1114	Petri Epistola prima. 1197
ad Corinthios prima. 1129	Petri Epistola secun- da. 1201
ad Corinthios secun- da. 1142	Ioannis Epistola pri- ma. 1204
ad Galatas. 1151	Ioannis Epistola secun- da. 1208
ad Ephesios. 1156	Ioannis Epistola ter- tia. 1209
ad Philippenses. 1161	Iudæ Epistola. 1210
ad Colossenses. 1164	Apocalypsis. 1212
ad Thessalonicenses prima. 1168	<i>Ordo Librorum, qui sunt extra Canonem.</i>
ad Thessalonicenses secunda. 1171	Oratio Manassæ. 1227
ad Timotheum pri- ma. 1173	Esdraë liber tertius. Ibid.
	Esdraë liber quartus. 1236

LIBER GENESIS, HEBRAICÈ BERESITH.

PRIMUM Moysi librum Græci interpretes GENESIM inscripserunt, quod creationem & originem mundi continet: Hebræi verò BERESITH, id est in principio, à prima totius libri dictione, suo more appellarunt. Continet autem non solum mundi ortum, sed & progressus; mirabilemque 2369. annorum, Dei gubernationem, ad obitum usque Iosephi pertexit. Quod breviter sic ascenditur.

	Anni mun- di in qui- bus nati sunt Pa- triarchæ.	Anni vite eorumdem in quibus generunt.	Anni mun- di in qui- bus nati sunt Pa- triarchæ.	Anni vite eorumdem in quibus generunt.
Adam anno	1.	130.	Phaleg	1757.
Seth	110.	105.	Rheu	1787.
Enos	235.	90.	Sauig	1819.
Cainan	354.	70.	Nachor	1849.
Malaleel	375.	65.	Thare	1878.
Jared	460.	162.	Abraham	2008.
Henoch	612.	65.	Isaac	2108.
Mathusala	687.	187.	Iacob	2168.
Lamech	874.	182.	Ioseph	2259.
Noc	1056.	502.	Qui annos natus 110. mortuus est. Atque ita complectitur historia an- norum 2369.	
Scm	1558.	100.	} Genes. 11.	
Arphaxad	1658.	35.	} Genes. 11.	
Sale	1693.	30.	} Genes. 11.	
Heber	1723.	34.	} Genes. 11.	

CAPUT PRIMUM.

De mundi creatione, rerum creaturarum distinctione & ornatu; deque hominis formatione, cui subiecit Deus omnia que creaverat.

Ann. M. I.
Ant. æram
Chr. 4004.
Per. Iul.
710.
SABBAT.
SANCTO
PROPH. I.
Psal. 32.
6. 135. 5.
Eccli. 18.
1.
Act. 14.
14. 17. 24.
* Heb. 11.
3.



IN principio creavit Deus cælum, & terram.
2. Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem abyssi: & Spiritus Dei ferebatur super aquas.
3. Dixitque Deus: * Fiat lux. Et facta est lux.
4. Et vidit Deus lucem quod esset bona: & divisit lucem à tenebris.
5. Appellavitque lucem Diem, & tenebras Noctem: factumque est vespere, & mane, dies unus.
6. Dixit quoque Deus: Fiat firmamentum in medio aquarum: & dividat aquas ab aquis.
7. Et fecit Deus firmamentum, divisitque aquas, quæ erant sub firmamento, ab his, quæ erant super firmamentum. Et factum est ita.
8. Vocavitque Deus firmamentum, Cælum: & factum est vespere & mane, dies secundus.

* Ef. 135.
6. 148. 4.
Ierem. 10.
11. 51. 15.

9. Dixit vero Deus: Congregentur aquæ, quæ sub cælo sunt, in locum unum: & appareat arida. Et factum est ita.

10. Et vocavit Deus aridam, * Terram, congregationesque aquarum appellavit Mária. Et vidit Deus quod esset bonum.

11. Et ait: Germinet terra herbam virentem, & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita.

12. Et protulit terra herbam virentem, & facientem semen iuxta genus suum, lignumque faciens fructum, & habens unumquodque sementem secundum speciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum.

13. Et factum est vespere & mane, dies tertius.

14. Dixit autem Deus: Fiant luminaria in firmamento cæli, & dividant diem ac noctem, & sint * in signa & tempora, & dies & annos.

15. ut luceant in firmamento cæli, & illuminent terram. Et factum est ita.

16. Fecitque Deus duo luminaria magna: luminare maius, ut præflet dici: & luminare minus, ut præflet nocti: & stellas.

* Job 38.
4.
Psal. 32.
7. 88. 12.
135. 6.

* Psalm.
135. 7.

CAPUT II.

Deus, completo sex diebus officio, septimo quiescit, cui & benedixit: hominem in Paradisum variis arboribus fructiferis, ac fluminibus insignitum posuit; cui Evam ex ipsius costa in adiutorium formavit, ac matrimonium instituit.

- 1. * **I**gitur perfecti sunt caeli & terra, & omnis ornatus eorum. * Per. Int. 710. Ann. M.I. Ant. 81. Chr. 1004. * Exod. 10. 11. 11. 17. Dent. 5. 14. Hebr. 4. 4.
- 2. Complevitque Deus die septimo opus suum quod fecerat: & * requievit die septimo ab universo opere quod patrarat. * Exod. 10. 11. 11. 17. Dent. 5. 14. Hebr. 4. 4.
- 3. Et benedixit diei septimo: & sanctificavit illum: quia in ipso cessaverat ab omni opere suo quod creavit Deus ut faceret.
- 4. Istae sunt generationes caeli & terra, quando creatae sunt, in die quo fecit Dominus Deus caelum & terram:
- 5. Et omne virgultum agri antequam oriretur in terra, omneque herbam regionis priusquam germinaret: non enim pluerat Dominus Deus super terram, & homo non erat qui operaretur terram:
- 6. Sed fons ascendebat ex terra, irrigans universam superficiem terrae.
- 7. Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo terrae, & inspiravit in faciem eius spiraculum vitae, & * factus est homo in animam viventem. * 1. Cor. 15. 45.
- 8. Plantaverat autem Dominus Deus Paradisum voluptatis a principio: in quo posuit hominem quem formaverat.
- 9. Produxitque Dominus Deus de humo omne lignum pulchrum visu, & ad vescendum suave: lignumque etiam vitae in medio paradisi, lignumque scientiae boni & mali.
- 10. Et fluvius egrediebatur de loco voluptatis ad irrigandum paradisum, qui inde dividitur in quatuor capita.
- 11. Nomen * uni Phison: ipse est qui circumit omnem terram Hevilath, ubi nascitur aurum: * Eccl. 2. 4. 35.
- 12. Et aurum terrae illius optimum est: ibi invenitur bdellium, & lapis onychinus.
- 13. Et nomen fluvij secundi Gehon: ipse est qui circumit omnem terram Aethiopiae.
- 14. Nomen vero fluminis tertij, Tygris: ipse vadit contra Assyrios. Fluvius autem quartus, ipse est Euphrates.
- 15. Tulit ergo Dominus Deus hominem, & posuit eum in paradiso voluptatis, ut operaretur, & custodiret illum:
- 16. Praecipitque ei dicens: Ex omni ligno paradisi comede: sed de ligno huiusculi non comedeas. in quoquam enim die

* Infr. 5. 1. 9. 6. 1. Cor. 11. 7. Col. 3. 10. * Sap. 2. 23. Eccl. 17. 1. * Matth. 19. 4. * Inf. 8. 17. 9. 1. * Eccl. 39. 21. Marc. 7. 37.

- comederis ex eo, morte morieris.
 - 18. Dixit quoque Dominus Deus: Non est bonum esse hominem solum: faciamus ei adiutorium simile sibi.
 - 19. Formatis igitur, Dominus Deus, de humo cunctis animantibus terrae, & universis volatilibus caeli, adduxit ea ad Adam, ut videret quid vocaret ea: * omne enim quod vocavit Adam animam viventis, ipsum est nomen ejus. * Psal. 147. 4.
 - 20. Appellavitque Adam nominibus suis cuncta animantia, & universa volatilia caeli, & omnes bestias terrae: Adae vero non inveniebatur adiutor similis ejus.
 - 21. Cui dixit ergo Dominus Deus: soporem in Adam: cumque obdormisset, tulit unam de costis ejus, & replevit carnem pro ea.
 - 22. Et aedificavit Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in mulierem: & adduxit eam ad Adam.
 - 23. Dixitque Adam: * Hoc nunc, os ex ossibus meis, & caro de carne mea: haec vocabitur * Virago, quoniam de viro sumpta est.
 - 24. * Quamobrem relinquet homo patrem suum, & matrem, & adhaerebit uxori suae: * & erunt duo in carne una.
 - 25. Erat autem uterque nudus, Adam sive illicet & uxor eius: & non erubescabant.
- CAPUT III.**
- Serpentis astutia, primi parentis Dei preceptum transgrediuntur: Messias orbis promittitur; atque inditela singulis peccata, de paradiso pelluntur.*
- 1. **S**ED & serpens erat callidior cunctis animantibus terrae quae fecerat Dominus Deus. Qui dixit ad mulierem: Cur praecipit vobis Deus ut non comederetis de omni ligno paradisi?
 - 2. Cui respondit mulier: De fructu lignorum, quae sunt in paradiso, vescimur: 3. de fructu vero ligni, quod est in medio paradisi, praecipit nobis Deus ne comederemus: & ne tangeremus illud, ne forte moriamur.
 - 4. Dixit autem serpens ad mulierem: * Nequaquam morte moriemini. 5. Scit enim Deus quod in quoquam die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri: & eritis sicut dii, scientes bonum & malum.
 - 6. Vidit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, & pulchrum oculis, aspectuque delectabile: & tulit

* 1. Cor. 11. 9. * q. d. Virgo, ut olim Latini. * Matth. 19. 5. Marc. 10. 7. Ephes. 5. 31. * 1. Cor. 6. 16.

- de fructu illius, & * comedit: deditque viro suo, qui comedit.
- 7. Et aperti sunt oculi amborum: cumque cognovissent se esse nudos, consueverunt folia ficus, & fecerunt sibi perizonata.
- 8. Et cum audissent vocem Domini Dei deambulantis in paradiso ad auram post meridiem, abscondit se Adam & uxor eius a facie Domini Dei in medio ligni paradisi.
- 9. Vocavitque Dominus Deus Adam, & dixit ei: Ubi es?
- 10. Qui ait: Vocem tuam audivi in paradiso: & timui, eo quod nudus essem, & abscondi me.
- 11. Cui dixit: Quis enim indicavit tibi quod nudus esses, nisi quod ex ligno de quo praeeperam tibi ne comederes, comedisti?
- 12. Dixitque Adam: Mulier, quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, & comedi.
- 13. Et dixit Dominus Deus ad mulierem: Quare hoc fecisti? Quae respondit: Serpens decepit me, & comedi.
- 14. Et ait Dominus Deus ad serpentem: Quia fecisti hoc, maledictus es inter omnia animantia, & bestias terrae: super pedus tuum gradieris, * & terram comedes cunctis diebus vitae tuae.
- 15. Inimicitias ponam inter te & mulierem, * & semen tuum & semen illius: ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo * eius.
- 16. Mulieri quoque dixit: Multiplicabo arumnas tuas, & conceptus tuos: in dolore paries filios, & sub viri potestate eris, * & ipse dominabitur tui.
- 17. Adae vero dixit: Quia audisti vocem uxoris tuae, & comedisti de ligno, ex quo praeeperam tibi, ne comederes, maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitae tuae.
- 18. Spinas & tribulos germinabit tibi, & comedes herbam terrae.
- 19. In sudore vultus tui vesceris pane, donec revertaris in terram de qua sumptus es: quia pulvis es, * & in pulverem revertaris.
- 20. Et vocavit Adam nomen uxoris suae, Heva: eo quod mater esset cunctorum viventium.
- 21. Fecit quoque Dominus Deus Adae & uxori eius tunicas pelliceas, & induit eos:
- 22. Et ait: Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est, sciens bonum & malum: nunc ergo ne forte mittat manum suam,

* Eccl. 25. 33. 1. Tim. 2. 14. * Insa 65. 25. Mich. 7. 17. Isaia 49. 23. Ps. 72. 9. * Apoc. c. 12. * Septuag. avris, ipse ut referatur ad Christum, quod sequitur. Iren. Cypr. & Leo. * Gen. 49. 17. 1. Cor. 14. 34. * Infr. 18. 27. Psal. 102. 14. 22. 16. Eccl. 12. 7.

& sumat etiam de ligno vite, & comedat, & vivat in aeternum.

23. Et emisit eum Dominus Deus de paradiso voluptatis, ut operaretur terram, de qua sumptus est.

24. Eleicitque Adam: & collocavit ante paradisum voluptatis Cherubim, & flammam gladium; atque versatilem, ad custodiendam viam ligni vite.

CAPUT IV.

Adam ex Heva gignit Cain, & Abel: impius Cain pium Abel fratrem occidit, & a Deo punitur, ac profugus vitam agens, Henoch genuit; sed & Adam Seth genuit, cui natus est Enos.

Adam verò cognovit uxorem suam Hevam: quæ concepit & peperit * Cain, dicens: Possedi hominem per Deum.

2. Rursumque peperit fratrem eius Abel. Fuit autem Abel pastor ovium, & Cain agricola.

3. Factum est autem post multos dies ut offerret Cain de fructibus terræ munera Domino.

4. Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, & de adipibus eorum: & respexit Dominus ad Abel, & ad munera eius.

5. Ad Cain verò, & ad munera illius non respexit: iratusque est Cain vehementer, & concidit vultus eius.

6. Dixitque Dominus ad eum: Quare iratus es? & cur concidit facies tua?

7. Nonne si bene egeris, recipies: sin autem male, statim in foribus peccatum aderit? sed sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius.

8. * Dixitque Cain ad Abel fratrem suum: Egrediamur foras. Cumque essent in agro, consurrexit Cain adversus fratrem suum Abel, & * interfecit eum.

9. Et ait Dominus ad Cain: Ubi est Abel frater tuus? Qui respondit: Nescio: Num custos fratris mei sum ego?

10. Dixitque ad eum: Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra.

11. Nunc igitur maledictus eris super terram, quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua.

12. Cum operatus fueris eam, non dabit tibi fructus suos: vagus & profugus eris super terram.

13. Dixitque Cain ad Dominum: Maior

est iniquitas mea, quam ut veniam merear.

14. Ecce eijcis me hodie a facie terræ, & a facie tua abscondar, & ero vagus & profugus in terra: omnis igitur qui invenerit me, occidet me.

15. Dixitque ei Dominus: Nequaquam ita fiet: sed omnis qui occiderit Cain, septuplum punietur. Posuitque Dominus Cain signum; ut non interficeret eum omnis qui invenisset eum.

16. Egressusque Cain a facie Domini, habitavit profugus in terra ad orientalem plagam Eden.

17. Cognovit autem Cain uxorem suam, quæ concepit, & peperit Henoch: & edificavit civitatem, vocavitque nomen eius ex nomine filij sui, Henoch.

18. Porrò Henoch genuit Irad, & Irad genuit Maviael, & Maviael genuit Mathusael, & Mathusael genuit Lamech.

19. Qui accepit duas uxores, nomen uni Ada, & nomen alteri Sella.

20. Genuitque Ada label, qui fuit pater habitantium in tentoriis, atque pastorum.

21. Et nomen fratris eius Iubal: ipse fuit pater canentium cithara & organo.

22. Sella quoque genuit Tubalcain, qui fuit malleator & faber in cuncta opera aris & ferri. Soror vero Tubalcain, Noema.

23. Dixitque Lamech uxoris suis Adæ & Sella: Audite vocem meam uxores Lamech, auscultate sermonem meum: quoniam occidi virum in vulnus meum, & adolescentulum in livorem meum.

24. Septuplum ultio dabitur de Cain: de Lamech verò septuagies septies. *

25. Cognovit quoque adhuc Adam uxorem suam: & peperit filium, vocavitque nomen eius Seth *, dicens: Posuit mihi Deus semen aliud pro Abel, quem occidit Cain.

26. Sed & Seth natus est filius, quem vocavit Enos: Iste cepit invocare nomen Domini.

CAPUT V.

Textitur genealogia Adæ, ac posterorum per Seth, annique vite ipsorum usque ad Noë.

HIC est liber generationis Adam. In die, qua creavit Deus hominem, * ad similitudinem Dei fecit illum.

2. Masculum & feminam creavit eos, & benedixit illis: & vocavit nomen eorum Adam, in die quo creati sunt.

3. Vixit autem Adam centum triginta an-

* A. M. 2. Ant. Chr. 4002.

Hebr. II. 4.

* Ann. M. 128. Ant. Chr. 3876.

* Sap. 10. 3. Math. 23. 35.

1. Joan. 3. 12. Jude 1. 11.

* Matth. 18. 22.

* Ann. M. 130. Ant. Chr. 3874.

* Sap. 2. 23. Eccl. 17. 1. Sap. 1. 27. Inf. 9. 6.

* 1. Paral. 1. 1.

* Ann. M. 235. Ant. Chr. 3769.

* Ann. M. 987. Ant. Chr. 3017.

annis: & genuit ad imaginem & similitudinem suam, vocavitque nomen eius Seth.

4. Et facti sunt dies * Adam, postquam genuit Seth, octingenti anni: genuitque filios & filias.

5. Et factum est omne tempus quod vixit Adam, anni nonaginti triginta, & mortuus est.

6. Vixit quoque Seth centum quinque annis, & genuit * Enos.

7. Vixitque Seth postquam genuit Enos, octingenti septem annis, genuitque filios & filias.

8. Et facti sunt omnes dies Seth nongentorum duodecim annorum, & mortuus est.

9. Vixit vero Enos nonaginta annis, & genuit Cainan.

10. Post cuius ortum vixit octingentis quindecim annis, & genuit filios & filias.

11. Factique sunt omnes dies Enos nonaginti quinque anni, & mortuus est.

12. Vixit quoque Cainan septuaginta annis, & genuit Malaleel.

13. Et vixit Cainan postquam genuit Malaleel, octingenti quadraginta annis, genuitque filios & filias.

14. Et facti sunt omnes dies Cainan nonaginti decem anni, & mortuus est.

15. Vixit autem Malaleel sexaginta quinque annis, & genuit Iared.

16. Et vixit Malaleel postquam genuit Iared, octingentis triginta annis: & genuit filios & filias.

17. Et facti sunt omnes dies Malaleel octingenti nonaginta quinque anni, & mortuus est.

18. Vixitque Iared centum sexaginta duobus annis, & genuit Henoch.

19. Et vixit Iared postquam genuit Henoch, octingentis annis, & genuit filios & filias.

20. Et facti sunt omnes dies Iared nonaginti sexaginta duo anni, & mortuus est:

21. Porrò Henoch vixit sexaginta quinque annis, & genuit Mathusalam.

22. Et ambulavit Henoch cum Deo: & vixit, postquam genuit Mathusalam, trecentis annis, & genuit filios & filias.

23. Et facti sunt omnes dies Henoch trecenti sexaginta quinque anni.

24. Ambulavitque cum Deo, & non apparuit: quia * tulit eum Deus.

25. Vixit quoque Mathusala centum octoginta septem annis, & genuit Lamech.

26. Et vixit Mathusala, postquam genuit Lamech, septingentis octoginta duobus annis, & genuit filios & filias.

27. Et facti sunt omnes dies Mathusala nongenti sexaginta novem anni, & mortuus est.

28. Vixit autem Lamech centum octoginta duobus annis, & genuit filium:

29. Vocavitque nomen eius * Noë, dicens: Iste consolabitur nos ab operibus & laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit Dominus.

30. Vixitque Lamech, postquam genuit Noë, quingentis nonaginta quinque annis, & genuit filios & filias.

31. Et facti sunt omnes dies Lamech, septingenti septuaginta septem anni, & mortuus est. Noë verò, cum quingentorum esset annorum, genuit Sem, Cham, & Iapheth.

CAPUT VI.

Hominis peccata fuerè diluvij causa: Noë tamen iustus inventus est, cui arca fabricanda mandatur, in qua ipse & ceterorum animantium genera serventur.

Cumque cepissent homines multiplicari super terram, & filias processerunt, videntes filij Dei filias hominum quod essent pulchre, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant.

13. Dixitque Deus *: Non permanebit spiritus meus in homine in aeternum, quia caro est: eruntque dies illius centum viginti annorum.

4. Gigantes autem erant super terram in diebus illis, postquam ingressi sunt filij Dei ad filias hominum, illaque genuerunt, isti sunt potentes a sæculo viri famosi. *

5. Videns autem Deus quòd multa malitia hominum esset in terra, & * cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore,

6. penituit eum quòd hominem fecisset in terra. Et tactus dolore cordis intrinsecus,

7. Delebo, inquit, hominem, quem creavi, a facie terræ, ab homine usque ad animantia, a reptili usque ad volucres caeli: penitet enim me fecisse eos.

8. Noë verò invenit gratiam coram Domino.

9. Hæ sunt generationes Noë: * Noë vir iustus atque perfectus fuit in generationibus suis, cum Deo ambulavit.

10. Et genuit tres filios, Sem, Cham, & Iapheth.

* Ann. M. 1056. Ant. Chr. 2948.

SABBAT. SANCTO PROPH. 2.

* Ann. M. 1536.

† Quibus elapsus diluvium inducam.

August. Hieron. Baruch

2. 26. Amos 2. 9. Sap. 14. 6. Eccl. 16. 8.

* Inf. 8. 21. Matth. 15. 19.

* Eccl. 44. 17.

11. Corrupta est autem terra coram Deo, & repleta est iniquitate.

12. Cumque vidisset Deus terram esse corruptam (omnis quippe caro corrumpat viam suam super terram).

13. dixit ad Noë: Finis universæ carnis venit coram me: repleta est terra iniquitate a facie eorum, & ego disperdam eos cum terra.

* 1. Petr. 3. 20. 2. Petr. 2. 5.

14. Fac tibi arcam de lignis levigatis: mansiunculas in arca facies, & bitumine lines intrinsecus, & extrinsecus.

15. Et sic facies eam: Trecentorum cubitorum erit longitudo arce, & quinquaginta cubitorum latitudo, & triginta cubitorum altitudo illius.

* Tota itaque capacitas fuit cubitorum solidorum 450. milium.

16. Fenestram in arca facies, & in cubito consummabis summitatem eius: ostium autem arce ponas ex latere: dorsum ænacula, & tristega facies in ea.

17. Ecce ego adducam aquas diluvij super terram, ut interficiam omnem carnem, in qua spiritus vitæ est subter cælum: Universa quæ in terra sunt, consumerunt.

18. Ponamque fœdus meum tecum: & ingredieris arcam tu & filij tui, uxor tua, & uxores filiorum tuorum tecum.

19. Et ex cunctis animantibus universæ carnis bina induces in arcam, ut vivant tecum: masculini sexus & feminini.

* Heb. 11. 7.

20. De volucribus iuxta genus suum, & de iumentis in genere suo, & ex omni reptili terræ secundum genus suum: bina de omnibus ingredientur tecum, ut possint vivere.

21. Tolles igitur tecum ex omnibus esicis, quæ mandij possunt, & comportabis apud te: & erunt tam tibi, quàm illis in cibum.

22. Fecit igitur Noë omnia, quæ præceperat illi Deus.

CAPUT VII.

Ingresso Noë cum suis in arcam, statim aqua omnium montium cacumina 150. diebus superavit, reliquæque animantia submersit.

* Heb. 11. 7. 2. Petr. 2. 5.

1. Dixitque Dominus ad eum: Ingredere tu, & omnis domus tua in arcam: te enim vidi iustum coram me in generatione hac.

2. Ex omnibus animantibus mundis tolle septena & septena, masculinum & feminam: de animantibus vero immundis duo & duo, masculinum & feminam.

3. Sed & de volatilibus cæli septena & septena, masculinum & feminam: ut salvetur semen super faciem universæ terræ.

4. Adhuc enim, & post dies septem ego pluam super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus: & delebo omnem substantiam, quam feci, de superficie terræ.

5. Fecit ergo Noë omnia, quæ mandaverat ei Dominus.

6. Eratque sexcentorum annorum quando diluvij aquæ inundaverunt super terram.

7. Et ingressus est Noë & filij eius, uxor eius & uxores filiorum eius cum eo, in arcam propter aquas diluvij.

* Matt. 24. 37. Lucæ 17. 26. 1. Petr. 3. 20.

8. De animalibus quoque mundis & immundis, & de volucribus, & ex omni, quod movetur super terram,

9. duo & duo ingressa sunt ad Noë in arcam, masculus & femina, sicut præceperat Dominus Noë.

10. Cumque transissent septem dies, aquæ diluvij inundaverunt super terram.

11. Anno sexcentesimo viter Noë, mense secundo, septimodecimo die mensis, rupti sunt omnes fontes abyssi magnæ, & cataractæ cæli apertæ sunt:

* Inchoato, non completo: Est ergo annus Per. Jul. 2365. Ann. M. 1656. Ant. Chr. 2348.

12. & facta est pluvia super terram quadraginta diebus & quadraginta noctibus.

13. In articulo diei illius ingressus est Noë, & Sem, & Cham, & Iapheth, filij eius: uxor illius, & tres uxores filiorum eius cum eis in arcam:

14. ipsi & omne animal secundum genus suum, universaque iumenta in genere suo, & omne quod movetur super terram in genere suo, cunctumque volatile secundum genus suum, & universæ aves, omnesque volucres.

15. Ingressæ sunt ad Noë in arcam, bina & bina ex omni carne, in qua erat spiritus vitæ.

16. Et quæ ingressa sunt, masculus & femina ex omni carne introierunt, sicut præceperat ei Deus: & inclusit eum Dominus de foris.

17. Factumque est diluuium quadraginta diebus super terram: & multiplicatæ sunt aquæ, & elevaverunt arcam in sublime a terra.

18. Vehementer enim inundaverunt: & omnia repleverunt in superficie terræ: porro arca ferebatur super aquas.

19. Et aquæ prævaluerunt nimis super terram: operitque sunt omnes montes excelsi sub universo cælo.

20. Quin-

* Sap. 10. 4. Eccl. 39. 28. 1. Petr. 3. 20.

20. Quindecim cubitis altior fuit aqua super montes, quos operuerat.

21. Consumptaque est omnis caro quæ movebatur super terram, volucrium, animalium, bestiarum, omniumque reptilium, quæ reptant super terram: universi homines,

22. & cuncta, in quibus spiraculum vitæ est in terra, mortua sunt.

23. Et delevit omnem substantiam, quæ erat super terram, ab homine usque ad pecus, tam reptile quàm volucres cæli: & deleta sunt de terra: remansit autem solus Noë, & qui cum eo erant in arca.

24. Obtuleruntque aquæ terram centum quinquaginta diebus.

CAPUT VIII.

Imminuit paulatim aquis diluvij, post corvi ac columbæ emissionem, Noë cum universis qui in arca continebantur, egreditur: & altari extructo offert Deo, in gratiarum actionem holocausta, quibus placatus Deus promittit nunquam deinceps fore diluuium.

1. Recordatus autem Deus Noë, cunctarumque animantium, & omnium iumentorum, quæ erant cum eo in arca, adduxit spiritum super terram, & imminuta sunt aquæ.

2. Et clausi sunt fontes abyssi, & cataractæ cæli: & prohibita sunt pluvie de cælo.

3. Reversæque sunt aquæ de terra euntes & redeuntes: & cæperunt minui post centum quinquaginta dies.

4. Requievitque arca mense septimo, vigesimo septimo die mensis super montes Armeniæ.

5. At verò aquæ ibant & decrecebant usque ad decimum mensem: decimo enim mense, prima die mensis, apparuerunt cacumina montium.

6. Cumque transissent quadraginta dies, aperiens Noë fenestram arce, quam fecerat, dimisit corvum:

7. qui egrediebatur, & non revertebatur, donec sicarentur aquæ super terram.

8. Emitit quoque columbam post eum, ut videret si iam cessasset aquæ super faciem terræ.

9. Quæ cum non invenisset ubi requiesceret pes ejus, reversa est ad eum in arcam: aquæ enim erant super universam terram: extenditque manum, & apprehensam intulit in arcam.

10. Expectatis autem ultra septem diebus

aliis, rursus dimisit columbam ex arca.

11. At illa venit ad eum ad vesperam, portans ramum olivæ virentibus foliis in ore suo, intellexit ergo Noë quod cessasset aquæ super terram.

12. Expectavitque nihilominus septem alios dies: & emisit columbam, quæ non est reversa ultra ad eum.

13. Igitur sexcentesimo primo anno, primo mense, prima die mensis, imminuta sunt aquæ super terram: & aperiens Noë tectum arce, aspexit, viditque quod exsiccata esset superficies terræ.

14. Mense secundo, septimo & vigesimo die mensis arefacta est terra.

15. Locutus est autem Deus ad Noë, dicens:

16. Egredere de arca, tu & uxor tua, filij tui, & uxores filiorum tuorum tecum.

17. Cuncta animantia, quæ sunt apud te, ex omni carne, tam in volatilibus quàm in bestiis & universis reptilibus, quæ reptant super terram, educ tecum, & ingredimini super terram: crescite & multiplicamini super eam.

18. Egressus est ergo Noë, & filij eius: uxor illius, & uxores filiorum eius cum eo.

19. Sed & omnia animalia, iumenta, & reptilia quæ reptant super terram, secundum genus suum, egressa sunt de arca.

20. Edificavit autem Noë altare Domino: & tollens de cunctis pecoribus & volucribus mundis, obtulit holocausta super altare.

21. Odoratusque est Dominus odorem suavitatis, & ait: Nequaquam ultra maledicam terræ propter homines: sensus enim & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua: non igitur ultra pereciam omnem animam viventem sicut feci.

22. Cunctis diebus terræ, sementis & messis, frigus & aestus, æstas & hiems, nox & dies non requiescent.

CAPUT IX.

Noë, ac filijs eius benedicit, cunctaque animalia unâ cum piscibus in cibum tribuit, prohibito tamen illis sanguine: factus inter Deum & homines de non inducendis amplius aquis diluvij iride firmatur. Noë ebrium ridens filius Cham, in Chanaan filio maledicitur: Sem verò & Iapheth benedicuntur.

1. Benedixitque Deus Noë & filiis eius, Et dixit ad eos: Crescite, &

* Vite Noë sept. scilicet. Mandi 1657.

* Sup. 1. 28. Isr. 9. 1.

* Sup. 6. 5. Matt. 19. 19.

* Sup. 1. 22. 8. 17.

& multiplicamini, & replete terram.
2. Et terror vester ac tremor sit super cuncta animalia terræ, & super omnes volucres cæli, cum universis quæ moventur super terram: omnes pisces maris manui vestræ traditi sunt.

Sup. 1. 29. 3. Et omne, quod movetur & vivit, erit vobis in cibum: quasi olera virentia tradidi vobis omnia.

4. Excepto, quod carnem cum sanguine non comedetis.

5. Sanguinem enim animarum vestrarum requiram de manu cunctarum bestiarum: & de manu hominis, de manu viri, & fratris eius requiram animam hominis.

6. Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius: * ad imaginem quippe Dei factus est homo.

7. * Vos autem crescite & multiplicamini, & ingredimini super terram, & implete eam.

8. Hæc quoque dixit Deus ad Noë, & ad filios eius cum eo:

9. Ecce ego statuam pactum meum vobiscum, & cum semine vestro post vos:

10. & ad omnem animam viventem, quæ est vobiscum, tam in volucris quam in iumentis & pecudibus terræ cunctis, quæ egressa sunt de arca, & universis bestiis terræ.

11. * Statuam pactum meum vobiscum, & nequaquam ultra interficietur omnis caro aquis diluvij, neque erit deinceps diluvium dissipans terram.

12. Dixitque Deus: Hoc signum fœderis quod do inter me & vos, & ad omnem animam viventem, quæ est vobiscum in generationes sempiternas:

13. Arcum meum ponam in nubibus, & erit signum fœderis inter me, & inter terram.

14. * Cumque obduxero nubibus cælum, apparebit arcus meus in nubibus:

15. & recordabor fœderis mei vobiscum, & cum omni anima vivente quæ carnem vegetat: & non erunt ultra aquæ diluvij ad delendum universam carnem.

16. Eritque arcus in nubibus, & videbo illam, & recordabor fœderis sempiterni quod pactum est inter Deum & omnem animam viventem universæ carnis quæ est super terram.

17. Dixitque Deus ad Noë: Hoc erit signum fœderis, quod constitui inter me & omnem carnem super terram.

18. Erant ergo filij Noë, qui egressi

1. *Par. 1. 5.*

2. *Par. 1. 5.*

3. *Par. 1. 5.*

4. *Par. 1. 5.*

5. *Par. 1. 5.*

6. *Par. 1. 5.*

7. *Par. 1. 5.*

8. *Par. 1. 5.*

9. *Par. 1. 5.*

10. *Par. 1. 5.*

11. *Par. 1. 5.*

12. *Par. 1. 5.*

13. *Par. 1. 5.*

14. *Par. 1. 5.*

15. *Par. 1. 5.*

sunt de arca, Sem, Cham, & Iapheth: porro Cham ipse est pater Chanaan.

19. Tres isti filij sui Noë: & ab his disseminatum est omne genus hominum super universam terram.

20. Cœpitque Noë vir agricola exercere terram, & plantavit vineam.

21. Bibensque vinum inebriatus est, & nudatus in tabernaculo suo.

22. Quod cum vidisset Cham pater Chanaan, verenda scilicet patris sui esse nudata, nunciavit duobus fratribus suis foras.

23. At vero Sem & Iapheth pallium imposuerunt humeris suis, & incidentes retrorsum, operuerunt verenda patris sui: faciesque eorum aversæ erant, & patris virilia non viderunt.

24. Evigilans autem Noë ex vino, cum didicisset quæ fecerat ei filius suus minor,

25. ait: Maledictus Chanaan, servus servorum erit fratribus suis.

26. Dixitque: Benedictus Dominus Deus Sem, sit Chanaan servus eius.

27. Dilatet Deus Iapheth, & habitet in tabernaculis Sem, sitque Chanaan servus eius.

28. Vixit autem Noë post diluvium trecentis quinquaginta annis.

29. Et impleti sunt omnes dies eius nongentorum quinquaginta annorum: & mortuus est.

CAPUT X.

Genealogia filiorum Noë, à quibus derivæ sunt gentes post diluvium, & orti omnes Mortales.

1. **H**æ sunt generationes filiorum Noë, Sem, Cham, & Iapheth: natiq; sunt eis filij post diluvium.

2. Filij Iapheth: Gomer, & Magog, & Madai, & Iavan, & Thubal, & Mosoch, & Thiras.

3. Porro filij Gomer: Ascenez & Riphath & Thogorma.

4. Filij autem Iavan: Elisa & Tharsis, Cetthim & Dodanim.

5. Ab his derivæ sunt insule gentium in regionibus suis, unusquisque secundum linguam suam & familias suas in nationibus suis.

6. Filij autem Cham: Chus, & Mesraim, & Phuth, & Chanaan.

7. Filij Chus: Saba, & Hevila, & Sabatha, & Regma, & Sabathaca. Filij Regma: Saba, & Dadan.

8. Porro Chus genuit Nemrod: ipse cœpit esse potens in terra,

9. &

10. &

11. &

12. &

13. &

14. &

15. &

16. &

CAPUT XI.

In turris Babel edificatione, superborum fastas, ac lingua confunditur. Sem genealogia usque ad Abram rexitur.

1. **E**Rat autem terra labij unius, & sermonum eorundem.

2. Cumque proficiscerentur de oriente, invenerunt campum in terra Sennaar, & habitaverunt in eo.

3. Dixitque alter ad proximum suum: Venite, faciamus lateres, & coquamus eos igni. Habueruntque lateres pro saxis, & bitumen pro cemento:

4. & dixerunt: Venite, faciamus nobis civitatem & turrim, cuius culmen pertingat ad cælum: & celebremus nomen nostrum atequam dividamur in universas terras.

5. Descendit autem Dominus ut videret civitatem & turrim, quam edificabant filij Adam,

6. & dixit: Ecce, unus est populus, & unum labium omnibus: cœperuntque hoc facere, nec desistent a cogitationibus suis, donec eas opere compleantur.

7. Venite igitur, descendamus, & confundamus ibi linguam eorum, ut non audiat unusquisque vocem proximi sui.

8. Atque ita divisit eos Dominus ex illo loco in * universas terras, & cessaverunt edificare civitatem.

9. Et idcirco vocatum est nomen eius Babel, quia ibi confusum est labium universæ terræ: & inde dispersit eos Dominus super faciem cunctarum regionum.

10. Hæ sunt generationes Sem: * Sem erat centum annorum quando genuit Arphaxad, biennio * post diluvium.

11. Vixitque Sem postquam genuit Arphaxad, quingentis annis: & genuit filios & filias.

12. Porro Arphaxad vixit triginta quinque annis, & genuit Sale.

13. Vixitque Arphaxad postquam genuit Sale, trecentis tribus annis: & genuit filios & filias.

14. Sale quoque vixit triginta annis, & genuit Heber.

15. Vixitque Sale postquam genuit Heber, quadringentis tribus annis: & genuit filios & filias.

16. Vixit autem Heber triginta quatuor annis, & genuit * Phaleg.

17. Et vixit Heber postquam genuit

18. &

19. &

20. &

21. &

22. &

23. &

24. &

25. &

26. &

27. &

28. &

29. &

30. &

31. &

* Hier. in c.

14. Isa. dicit fuisse 4.

millia passuum.

Huius reliquias adhuc

suppresses, testes hodie

quoque sunt, qui hæc loca inviserunt.

* Ann. M. cireiter

1900. Ant. Chr. 2204.

* Ann. M. 1658.

* Ann. M. 1757.

Ant. Chr. 2247.

Pha-

Phaleg, quadringentis triginta annis: & genuit filios & filias.

18. Vixit quoque Phaleg triginta annis, & genuit Reu.

* 1. Par. 1.
19. Vixitque Phaleg postquam genuit Reu, ducentis novem annis: & genuit filios & filias.

20. Vixit autem Reu triginta duobus annis, & genuit Sarug.

21. Vixit quoque Reu postquam genuit Sarug, ducentis septem annis: & genuit filios & filias.

22. Vixit vero Sarug triginta annis, & genuit Nachor.

23. Vixitque Sarug postquam genuit Nachor, ducentis annis: & genuit filios & filias.

24. Vixit autem Nachor viginti novem annis, & genuit Thare.

25. Vixitque Nachor postquam genuit Thare, centum decem & novem annis: & genuit filios & filias.

* 1. Par. 1.
26. Vixitque Thare septuaginta annis, & genuit Abram, & Nachor, & Aran.

* 2. Par. 2.
27. Hæ sunt autem generationes Thare: Thare genuit Abram, Nachor, & Aran. Porro Aran genuit Lot.

* 2. Par. 2.
28. Mortuusque est Aran ante Thare patrem suum, in terra nativitatibus sue in Ur Chaldaeorum.

* 2. Par. 2.
29. Duxerunt autem Abram & Nachor uxores: nomen uxoris Abram, Sarai: & nomen uxoris Nachor, Melcha filia Aran, patris Melchæ, & patris Ieschæ.

* 2. Par. 2.
30. Erat autem Sarai sterilis, nec habebat liberos.

* 2. Par. 2.
31. Tulit itaque Thare Abram filium suum, & Lot filium Aran, filium filij sui, & Sarai nurum suam, uxorem Abram filij sui, & eduxit eos de Ur Chaldaeorum, & irent in terram Chanaan: veneruntque usque Haran, & habitaverunt ibi.

* 2. Par. 2.
32. Et facti sunt dies Thare ducentorum quinque annorum, & mortuus est in Haran.

CAPUT XII.

Abram Dei mandata parens, promissaque accipiens, patria relicta, comitante Lot, peregrinatur in Chanaan, & Domino in Sichem, & Bethel sacrificat. Inde propter famem Ægyptum ingressus, uxorem suam vocat sororem; quam in domum regis Pharaonis sublata postea, recipit intactam.

* 2. Par. 2.
1. Dixit autem Dominus ad Abram: Egredere de terra tua, & de

cognatione tua, & de domo patris tui, & veni in terram quam monstrabo tibi.

2. Faciamque te in gentem magnam, & benedicam tibi, & magnificabo nomen tuum, erisque benedictus.

3. Benedicam benedictibus tibi, & maledicam maledicentibus tibi, atque in te benedicentur universæ cognationes terræ.

4. Egredere est itaque Abram sicut præceperat ei Dominus, & ivit cum eo Lot: septuaginta quinque annorum erat Abram cum egredere de Haran.

5. Tulitque Sarai uxorem suam, & Lot filium fratris sui, universamque substantiam quam possederant, & animas quæ fecerant in Haran: & egressi sunt ut irent in terram Chanaan. Cumque venissent in eam,

6. pertransiit Abram terram usque ad locum Sichem, usque ad convallem illustrem: Chanaanus autem tunc erat in terra.

7. Apparuit autem Dominus Abram, & dixit ei: Semini tuo dabo terram hanc. Qui edificavit ibi altare Domino, qui apparuerat ei.

8. Et inde transgrediens ad montem, qui erat contra orientem Bethel, tendit ibi tabernaculum suum, ab occidente habens Bethel, & ab oriente Hai: edificavit quoque ibi altare Domino, & invocavit nomen eius.

9. Perrexitque Abram vadens, & ultra progrediens ad meridiem.

10. Facta est autem fames in terra: descenditque Abram in Ægyptum, ut peregrinaretur ibi: prævaluerat enim fames in terra.

11. Cumque prope esset ut ingrederetur Ægyptum, dixit Sarai uxori suæ: Novi quod pulchra sis mulier:

12. & quod cum viderint te Ægyptij, dicturi sunt: Uxor ipsius est: & interficient me, & te reservabunt.

13. Dic ergo, obsecro te, quod soror mea sis: ut bene sit mihi propter te, & vivat anima mea ob gratiam tui.

14. Cum itaque ingressus esset Abram Ægyptum, viderunt Ægyptij mulierem quod esset pulchra nimis.

15. Et nunciaverunt principes Pharaonis, & laudaverunt eam apud illum: & sublata est mulier in domum Pharaonis.

16. Abram vero bene usi sunt propter illam: fueruntque ei oves & boves & asini, & servi & famule, & asinæ & camelæ.

sopotamia quam nondum totam erat prætergressus.

* Infr. 18.
18. 22. 17.
26. 4.
Gal. 3. 8.
Heb. 11. 8.

* Ann. M.
2083.
Ant. Chr.
1921. unde deducendi sunt anni 430. ab Apostol.

Gal. 3. 17. memorati. † Septuagint. possederant.

* Infr. 13.
15. 15. 18.
26. 4.
Deut. 34. 4.

* Ann. M.
2084.
Ant. Chr.
1920.

* Infr. 20.
11.

17. Flagellavit autem Dominus Pharaonem plagis maximis, & domum eius propter Sarai uxorem Abram.

18. Vocavitque Pharaon Abram, & dixit ei: Quidnam est hoc quod fecisti mihi? quare non indicasti quod uxor tua esset?

19. Quam ob causam dixisti esse uxorem tuam, ut tollerem eam mihi in uxorem? Nunc igitur ecce coniux tua, accipe eam, & vade.

20. Præcepitque Pharaon super Abram viris: & deduxerunt eum, & uxorem illius, & omnia quæ habebat.

CAPUT XIII.

Abram & Lot Ægypto egressi, præ nimia opulentia separantur; & Lot Iordanis fines eligente, Abram habitat in terra Chanaan: ubi rursum Dei promissiones de multiplicando semine, terræque possidenda, accipit.

1. Ascendit ergo Abram de Ægypto, ipse & uxor eius, & omnia quæ habebat, & Lot cum eo ad Australem plagam.

2. Erat autem dives valde in possessione auri & argenti.

3. Reverfusque est per iter, quo venerat, ad meridiem in Bethel usque ad locum ubi prius fixerat tabernaculum inter Bethel & Hai.

* Supr. 12.
4. in loco altaris * quod fecerat prius, & invocavit ibi nomen Domini.

5. Sed & Lot qui erat cum Abram, fuerunt greges ovium, & armenta, & tabernacula.

* Infr. 36.
6. Nec poterat eos capere terra, ut habitarent simul: * erat quippe substantia eorum multa, & nequibant habitare communiter.

7. Unde & facta est rixa inter pastores gregum Abram & Lot. Eo autem tempore Chanaanus & Pherezæus habitabant in terra illa.

8. Dixit ergo Abram ad Lot: Ne quæso sit iurgium inter me & te, & inter pastores meos, & pastores tuos: fratres enim sumus.

9. Ecce universa terra coram te est: recede a me, obsecro: si ad sinistram icris, ego dexteram tenebo: si tu dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam.

10. Elevatis itaque Lot oculis, vidit omnem circa regionem Iordanis, quæ universa irrigabatur antequam subverteret

Dominus Sodomam & Gomorrhæam, sicut paradisus Domini, & sicut Ægyptus venientibus in Segor.

11. Elegitque sibi Lot regionem circa Iordanem, & recessit ab Oriente: divisi que sunt alterutrum à fratre suo.

12. Abram habitavit in terra Chanaan: Lot vero moratus est in oppidis, quæ erant circa Iordanem, & habitavit in Sodomis.

13. Homines autem Sodomitæ pessimi erant, & peccatores coram Domino nimis.

14. Dixitque Dominus ad Abram, postquam divisus est ab eo Lot: * Leva oculos tuos, & vide à loco, in quo nunc es, ad aquilonem & meridiem, ad orientem & occidentem.

15. Omnem terram, quam conspicias, tibi dabo, & femini tuo usque in sempiternum.

16. Faciamque semen tuum sicut pulverem terræ: si quis potest hominum numerare pulverem terræ, semen quoque tuum numerare poterit.

17. Surge, & perambula terram in longitudine, & in latitudine sua: quia tibi datus sum eam.

18. Movens igitur tabernaculum suum Abram, venit & habitavit iuxta convallem Mambré, quæ est in Hebron: edificavitque ibi altare Domino.

CAPUT XIV.

Devictis quinque regibus, ac spoliatis Sodomis, Lot cum plerisque aliis captivus ducitur à quatuor regibus victoribus: quos Abram persecutus, omnes captivos, spoliisque reduxit: latiusque pro victoria, decimas dicit Melchisedech, à quo benedictione accepta, cuncta regi Sodomorum reddidit.

1. Factum est autem in illo tempore, ut Amraphel rex Sennar, & Arioch rex Ponti, & Chodorlahomor rex Elamitarum, & Thadal rex Gentium

2. inirent bellum contra Bara regem Sodomorum, & contra Bersa regem Gomorrhæ, & contra Sennaab regem Adama, & contra Semeber regem Schoim, contraque regem Balæ, ipsa est Segor.

3. Omnes hi convenerunt in vallem Silvestrem, quæ nunc est mare salis.

4. Duodecim enim annis servierat Chodorlahomor, & terdecimo anno recesserunt ab eo.

5. Igitur quartodecimo anno venit Chodorlahomor, & reges qui erant cum

* Supr. 12.
7.
Inf. 15. 18.
26. 4.
Deut. 34.
4.

* Infr. 19.
24.

* Ann. M.
2092. Ant.
Chr. 1912.
60:

eo: percussitque Raphaim in Astroth-
carnaim, & Zuzim cum eis, & Emin in
Save-Cariathaim,

6. & Chorræos in montibus Scir, usque
ad Campesfría Pharan, quæ est in soli-
tudine.

7. Reverfiquæ sunt, & venerunt ad fon-
tem Milphat, ipsa est Cades: & percusse-
runt omnem regionem Amalecitarum, &
Amorrhæum, qui habitabat in Afason-
thamar.

8. Et egressi sunt rex Sodomorum, &
rex Gomorrhæ, rexque Adamæ, & rex
Seboim, necnon & rex Balæ, quæ est Seg-
gor: & direxerunt aciem contra eos in
valle Silvestri:

9. scilicet adversus Chodorlahomor
regem Elamitarum, & Thadal regem Gen-
tium, & Amraphel regem Sennar, &
Arioch regem Ponti: quatuor reges ad-
versus quinque.

10. Vallis autem Silvestris habebat pu-
teos multos bituminis. Itaque rex Sodo-
morum, & Gomorrhæ terga verterunt,
ceciditque ibi: & qui remanserant, fu-
gerunt ad montem.

11. Tulerunt autem omnem substantiam
Sodomorum & Gomorrhæ, & universa
quæ ad cibum pertinent, & abierunt:

12. necnon & Lot & substantiam eius,
filium fratris Abram, qui habitabat in So-
domis.

13. Et ecce unus qui evaserat, nuncia-
vit Abram Hebræo, qui habitabat in con-
valle Mambre Amorrhæi fratris Elchol, &
fratris Aner: hi enim pepigerant fœdus
cum Abram.

14. Quod cum audisset Abram, captum
videlicet Lot fratrem suum, numeravit
expeditos vernaculos suos trecentos de-
cem, & octo: & persecutus est usque Dan.

15. Et divisit focios, irruit super eos no-
ctæ: percussitque eos, & persecutus est eos
usque Hoba, quæ est ad lavam Damasci.

16. Reduxitque omnem substantiam, &
Lot fratrem suum cum substantia illius,
mulieres quoque & populum.

17. Egressus est autem rex Sodomorum
in occursum eius postquam reversus est à
cæde Chodorlahomor, & regum qui cum
eo erant in valle Save, quæ est vallis Regis.

18. * At verò Melchisedech rex Salem,
proferens panem & vinum, erat enim Sa-
cerdos Dei altissimi,

19. benedixit ei, & ait: Benedictus
Abram Deo excelso, qui creavit cælum
& terram:

20. & benedictus Deus excelsus, qui
protegente, hostes in manibus tuis sunt.
Et dedit ei decimas ex omnibus.

21. Dixit autem rex Sodomorum, ad
Abram: Da mihi animas, cetera tolle tibi.

22. Qui respondit ei: Levo manum
meam ad Dominum Deum excelsum pos-
sessorum cæli & terræ,

23. quod à filo subtegminis usque ad
corrigiam caligæ, non accipiam ex omni-
bus quæ tua sunt, ne dicas: Ego ditavi
Abram:

24. exceptis his, quæ comederunt iuven-
nes, & partibus virorum, qui venerunt
mecum, Aner, Elcol, & Mambre: isti
accipient partes suas.

CAPUT XV.

*Deus Abram de posteritate desperanti filium
promittit, cui credens Abram inficitur,
& in signum promissæ terræ, prescriptum
à Domino offerri sacrificium, auditque sua
posteritatis futuram peregrinationem.*

1. **H**IS itaque transfactus, factus est
sermo Domini ad Abram per
visionem dicens: Noli timere Abram, ego
protector tuus sum, & merces tua magna
nimis.

2. Dixitque Abram: Domine Deus, quid
dabis mihi? ego vadam absque liberis: &
filius procuratoris domus meæ iste Da-
mascus Eliezer.

3. Addiditque Abram: Mihi autem non
dedisti semen: & ecce vernaculus meus,
heres meus erit.

4. Statimque sermo Domini factus est ad
eum, dicens: Non erit hic heres tuus: sed
qui egredietur de utero tuo, ipsum habe-
bis heredem.

5. Eduxitque eum foras, & ait illi:
* Suspice cælum, & numera stellas, si po-
tes. Et dixit ei: Sic erit femina tuum.

6. * Credidit Abram Deo, & reputatum
est illi ad iustitiam.

7. Dixitque ad eum: Ego Dominus qui
eduxi te de Ur Chaldaeorum ut darem
tibi terram istam, & possideres eam.

8. At ille ait: Domine Deus, unde scire
possum, quod possessurus sim eam?

9. Et respondens Dominus: Sume, in-
quit, mihi vaccam triennem, & capram
trimam, & arietem annorum trium, tur-
torem quoque, & columbam.

10. Qui tollens universa hæc, * divisit
ea per medium, & utraque partes contra
se

se altrinsecus posuit: aves autem non di-
visit.

11. Descenderuntque volucres super
cadavera, & abigebat eas Abram.

12. Cumque sol occumberet, sopor ir-
ruit super Abram, & horror magnus &
tenebrosus invasit eum.

13. Dictumque est ad eum: Scito præ-
noscens quod * peregrinum futurum sit
semen tuum in terra non sua, & subji-
cent eos servituti, & affligent quadrin-
gentis annis.*

14. Verumtamen gentem, cui servituri
sunt, ego iudicabo: & post hæc egre-
dientur cum magna substantia.

15. Tu autem ibis ad patres tuos in
pace, sepultus in senectute bona.

16. Generatione autem quartâ rever-
tentur huc: necdum enim completæ sunt
iniquitates Amorrhæorum usque ad præ-
sens tempus.

17. Cum ergo occubisset sol, facta
est caligo, tenebrosa, & apparuit clibanus
fumans, & lampas ignis transiens in-
ter divisiones illas.

18. In illo die * pepigit Dominus fœ-
dus cum Abram, dicens: Semini tuo da-
bo terram hanc a fluvio Ægypti usque
ad fluvium magnum Euphraten,

19. Cinæos, & Cenezæos, Cedmonæos,
20. & Hethæos, & Pherezæos, Ra-
phaim quoque,

21. & Amorrhæos, & Chanaanæos, &
Gergesæos, & Iebusæos.

CAPUT XVI.

*Agar à domina Sarai traditur Abre uxori:
que ubi concepisset, atque ob id domi-
nam contemneret, ab illa afflicta, fugam
init; sed iussu Angeli eidem submissa,
parit Ismaëlem.*

1. **I**gitur Sarai, uxor Abram, non ge-
nerat liberos: sed habens ancil-
lam Ægyptiam nomine Agar,

2. dixit marito suo: Ecce, conclusit
me Dominus, ne parem: ingrediere ad
ancillam meam, si fortè saltem ex illa
nascipiam filios. Cumque ille acquiesce-
ret deprecanti,

3. tulit Agar Ægyptiam ancillam suam*
post annos decem quam habitare cepe-
rant in terra Chanaan: & dedit eam viro
suo uxorem.

4. Qui ingressus est ad eam. At illa con-
cepisse se videns, despexit dominam suam.

5. Dixitque Sarai ad Abram: Iniquè
agis contra me: ego dedi ancillam meam
in sinum tuum, quæ videns quod conce-
perit, despectui me habet. Iudicet Do-
minus inter me, & te.

6. Cui respondens Abram: Ecce, ait, an-
cilla tua in manu tua est, utere eà ut libet.
Affligente igitur eam Sarai, fugam iniiit.

7. Cumque invenisset eam angelus Do-
mini iuxta fontem aque in solitudine,
qui est in via Sur in deserto,

8. dixit ad illam: Agar ancilla Sarai,
unde venis? & quo vadis? quæ respondit:
A facie Sarai domine meæ ego fugio.

9. Dixitque ei angelus Domini: Rever-
tere ad dominam tuam, & humiliare sub
manu illius.

10. Et rursum: Multiplicans, inquit,
multiplicabo semen tuum, & non nume-
rabitur præ multitudinem.

11. Ac deinceps: Ecce, ait, concepisti,
& paries filium: vocabisque nomen eius
Ismaël, eò quod audierit Dominus afflic-
tionem tuam.

12. Hic erit ferus homo: manus eius
contra omnes, & manus omnium contra
eum: & e regione universorum fratrum
suorum figet tabernacula.

13. Vocavit autem nomen Domini qui
loquebatur ad eam: Tu Deus qui vidisti
me. Dixit enim: Profectò hic vidi poste-
riora videntis me.*

14. Propterea appellavit puteum illum,
* Puteum viventis & videntis me. Ipse
est inter Cades & Barad.

15. Peperitque Agar Abre filium: qui
vocavit nomen eius Ismaël.

16. Octoginta. & sex annorum erat
Abram quando peperit ei Agar Ismaëlem.

CAPUT XVII.

*Abre repetuntur promissiones, ipsius &
Sarai nomina immutantur, circumcisio
precepitur ut fœderis signum; filius ex
Sara promittitur unà cum successu Is-
maëlis, & Abraham circumcisionis præ-
ceptum exequitur.*

1. **P**ostquam verò nonaginta & no-
vem annorum esse coeperat, ap-
paruit ei Dominus: dixitque ad eum:
Ego Deus omnipotens: ambula coram
me, & esto perfectus.

2. Ponamque fœdus meum inter me &
te, & multiplicabo te vehementer nimis.

3. Cecidit Abram pronus in faciem.

4. Dixitque ei Deus: Ego sum, & pa-
ctum

* Ab. 7. 6.

* Hi 400.
anni refe-
rentur ad
omnia illa
tria, pere-
grinum erit,
subji-
cient, &
affligent.
Vide Chro-
nolog. no-
stram.* Sup. 12. 7.
& 13. 15.
Infr. 26. 4.
Deut. 34. 4.
2. Par. 9. 26.
1. Reg. 4.
20. & 3.
Reg. 4. 21.Anno M.
2092.
Ant. Chr.
1912.

* Rom. 4.

* Rom. 4.

Gal. 3. 6.
Iac. 2. 23.* Ann. M.
2093.
Ant. Chr.
1911.* Jer. 34.
18.* Exod. 33.
20. 23.* Infr. 24.
62.Anno M.
2107.
Ant. Chr.
1897.

* Eccli. 44. Etum meum tecum, * erisque pater multarum gentium.

20. Nec ultra vocabitur nomen tuum Abraham: sed appellaberis Abraham: quia patrem multarum gentium constitui te.

6. Faciamque te crescere vehementissime, & ponam te in gentibus, regesque ex te egredientur.

7. Et statuum pactum meum inter me & te, & inter semen tuum post te in generationibus suis fœderè sempiterno: ut sim Deus tuus, & seminis tui post te.

8. Daboque tibi & semini tuo terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan in possessionem æternam, eroque Deus eorum.

9. Dixit iterum Deus ad Abraham: Et tu ergo custodies pactum meum, & semen tuum post te in generationibus suis.

10. Hoc est pactum meum quod observabitis inter me & vos, & semen tuum post te: * Circumcidetur ex vobis omne masculinum:

11. & circumcidetis carnem præputij vestri, ut sit * in signum fœderis inter me & vos.

* Lev. 12.3. 12. Infans * octo dierum circumcidetur in vobis, omne masculinum in generationibus vestris: tam vernaculus, quam emptitius circumcidetur, & quicumque non fuerit de stirpe vestra:

13. eritque pactum meum in carne vestra in fœdus æternum.

14. Masculus, cuius præputij caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo: quia pactum meum irritum fecit.

15. Dixit quoque Deus ad Abraham: Sarai uxorem tuam non vocabis Sarai, sed Saram.

16. Et benedicam ei, & ex illa dabo tibi filium cui benedicturus sum, eritque in nationes, & reges populorum orientur ex eo.

17. Cecidit Abraham in faciem suam, & risit, dicens in corde suo: Putasne centenario nasceretur filius? & Sara nonagenaria pariet?

18. Dixitque ad Deum: Utinam Ismaël vivat coram te.

* Infr. 18. 19. Et ait Deus ad Abraham: * Sara uxor tua pariet tibi filium, vocabisque nomen eius Isaac, & constituam pactum meum illi in fœdus sempiternum, & semini eius post eum.

20. Super Ismaël quoque exaudivi te, ecce, benedicam ei, & augebo, & mul-

tiplicabo eum valdè: duodecim duces generabit, & faciam illum in gentem magnam.

21. Pactum verò meum statuam ad Isaac, quem pariet tibi Sara tempore isto in anno altero.

22. Cumque finitus esset sermo loquentis cum eo, ascendit Deus ad Abraham.

23. Tulit autem Abraham Ismaël filium suum, & omnes vernaculos domus suæ: universosque quos emerat, cunctos marces ex omnibus viris domus suæ: & circumcidit carnem præputij eorum statim in ipsa die, sicut præceperat ei Deus.

24. Abraham nonaginta & novem erat annorum quando circumcidit carnem præputij sui.

25. Et Ismaël filius tredecim annos impleverat tempore circumcisionis suæ.

26. Eadem die circumcisis est Abraham & Ismaël filius eius.

27. Et omnes viri domus illius, tam vernaculi, quam emptitij & alienigenæ pariter circumcisi sunt.

CAPUT XVIII.

Angeli tres ab Abraham hospitio suscepti, filium ex Sara promittunt: quæ ob id videns, corripitur. Sodomorum eversio prædicatur, pro quibus Abraham sapiens deprecatur.

1. Apparuit autem ei Dominus in valle Mambre sedente in ostio tabernaculi sui in ipso fervore diei.

2. Cùmque elevasset oculos, apparuerunt ei tres viri stantes propè eum: quos cùm vidisset, cucurrit in occursum eorum de ostio tabernaculi, & adoravit in terram.

3. Et dixit: Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, ne transeas servum tuum:

4. sed afferam pauxillum aquæ, & lavate pedes vestros, & requiescite sub arbore.

5. Ponamque buccellam panis, & confortate cor vestrum, postea transibitis: idcirco enim declinastis ad servum vestrum. Qui dixerunt: Fac ut locutus es.

6. Festinavit Abraham in tabernaculum ad Saram, dixitque ei: Accelera, tria sata similia commisce, & fac subcinericis panes.

7. Ipse verò ad armentum cucurrit, & tulit inde vitulum tenerimum & optimum, deditque puero: qui festinavit & coxit illum.

8. Tulit quoque butyrum & lac, & vi-

vitulum quem coxerat, & posuit coram eis: ipse verò stabat iuxta eos sub arbore.

9. Cùmque comedissent, dixerunt ad eum: Ubi est Sara uxor tua? ille respondit: Ecce in tabernaculo est.

* Sup. 17. 10. Cui dixit: * Revertens veniam ad te tempore isto, vita comite, & habebit filium Sara uxor tua. Quo audito, Sara risit post ostium tabernaculi.

11. Erant autem ambo senes, provectaque ætatis, & desiderant Saræ fieri muliebria.

12. Quæ risit occultè dicens: Postquam consenui, & * dominus meus vetulus est, voluptati operam dabo?

13. Dixit autem Dominus ad Abraham: Quare risit Sara, dicens: Num verè paritura sum anus?

14. Numquid Deo quidquam est difficile? iuxta conditum revertar ad te hoc eodem tempore, vitâ comite, & habebit Sara filium.

15. Negavit Sara, dicens: Non risit timore perterrita. Dominus autem: Non est, inquit, ita: sed risisti.

16. Cùm ergo surrexissent inde viri, direxerunt oculos contra Sodomam: & Abraham simul gradiebatur, deducens eos.

17. Dixitque Dominus: Num celare poterò Abraham quæ gesturus sum:

18. cùm futurus sit in gentem magnam, ac robustissimam, & BENEDICENDÆ sint in illo omnes nationes terræ?

19. Scio enim quòd præcepturus sit filiis suis, & domui suæ post se ut custodiant viam Domini, & faciant iudicium & iustitiam: ut adducat Dominus propter Abraham omnia quæ locutus est ad eum.

20. Dixit itaque Dominus: Clamor Sodomorum & Gomorrhæ multiplicatus est, & peccatum eorum aggravatum est nimis.

21. Descendam, & videbo utrùm clamorem qui venit ad me, opere compleverint: an non est ita, ut sciam.

22. Converteruntque se inde, & abierunt Sodomam: Abraham verò adhuc stabat coram Domino.

23. Et appropinquans ait: Numquid perdes iustum cum impio?

24. Si fuerint quinquaginta iusti in civitate, peribunt simul? & non parces loco illi propter quinquaginta iustos, si fuerit in eo?

25. Absit a te, ut rem hanc facias, & occidas iustum cum impio, fiatque iustus sicut impius, non est hoc tuum: qui iu-

dicas omnem terram, nequaquam facies iudicium hoc.

26. Dixitque Dominus ad eum: Si invenero Sodomis quinquaginta iustos in medio civitatis, dimittam omnino loco propter eos.

27. Respondensque Abraham, ait: Quia semel cœpi, loquar ad Dominum meum, cùm sim pulvis & cinis.

28. Quid si minus quinquaginta iusti quinque fuerint? delebis, propter quadraginta quinque, universam urbem? Et ait: Non delebo, si invenero ibi quadraginta quinque.

29. Rursusque locutus est ad eum: Sin autem quadraginta ibi inventi fuerint, quid facies? Ait: Non percutiam propter quadraginta.

30. Ne queso, inquit, indigneris Domine, si loquar: Quid si ibi inventi fuerint triginta? Respondit: Non faciam, si invenero ibi triginta.

31. Quia semel, ait, cœpi, loquar ad Dominum meum: Quid si ibi inventi fuerint viginti? Ait: Non interficiam propter viginti.

32. Obsecro, inquit, ne irascaris Domine, si loquar adhuc semel: Quid si inventi fuerint ibi decem? Et dixit: non delebo propter decem.

33. Abiitque Dominus, postquam cessavit loqui ad Abraham: & ille reversus est in locum suum.

CAPUT XIX.

Lot, Angelis hospitio susceptis, à Sodomis vim patitur, cum uxore & utraque filia à Sodomitico ereptis incendio, uxorem in via amisit, tandemque inebriatus, cum utraque filia incestum ignorans commisit: unde ortum habuerunt Moabita, & Ammonita.

1. Veneruntque duo Angeli Sodomam vespere, & sedente Lot in foribus civitatis. Qui cùm vidisset eos, surrexit, & ivit obviam eis: adoravitque pronus in terram,

2. & dixit: Obsecro, Domini, declinate in domum pueri vestri, & manete ibi: lavate pedes vestros, & manè proficiemini in viam vestram. Qui dixerunt: Minime, sed in platea manebimus.

3. Compulsi illos oppido ut diverterent ad eum: ingressisque domum illius fecit convivium, & coxit azyma: & comederunt.

4. Prius autem quam irent cubitum, viri civitatis vallaverunt domum a puero usque ad senem, omnis populus simul.

5. Vocaveruntque Lot, & dixerunt ei: Ubi sunt viri qui introierunt ad te nocte? educ illos huc, ut cognoscamus eos.

6. Egressus ad eos Lot, post tergum occultans ostium, ait:

7. Nolite, quæso, fratres mei, nolite malum hoc facere.

8. Habeo duas filias, quæ necdum cognoverunt virum: educam eas ad vos, & abutimini eis sicut vobis placuerit, dummodo viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub umbra culminis mei.

9. At illi dixerunt: Recede illuc. Et rursus: Ingressus es, inquit, ut advena; numquid ut iudices? te ergo ipsum magis quam hos affligemus. * Vique faciebant Lot vehementissimè: iamque propè erat ut effringèret fores.

10. Et ecce miserunt manum viri, & introdixerunt ad se Lot, clausuruntque ostium:

* Sap. 19. 16. 2. Reg. 6, 8.

11. & eos, qui foris erant, percusserunt cæcitate a minimo usque ad maximum, ita ut ostium invenire non possent.

12. Dixerunt autem ad Lot: Habes hic quempiam tuorum? generum, aut filios, aut filias, omnes, qui tui sunt, educ de urbe hac:

13. delebimus enim locum istum, eò quòd increverit clamor eorum coram Domino, qui misit nos ut perdamus illos.

14. Egressus itaque Lot, locutus est ad generos suos qui accepturi erant filias eius, & dixit: Surgite, egredimini de loco isto: quia delebit Dominus civitatem hanc. Et visus est eis quasi ludens loqui.

15. Cùmque esset manè, cõgebant eum Angeli, dicentes: Surge, tolle uxorem tuam, & duas filias quas habes: ne & tu pariter pereas in scelere civitatis.

16. Dissimulante illo, apprehenderunt manum eius, & manum uxoris, ac duarum filiarum eius, eò quòd parceret Dominus illi.

* Sap. 10. 6. 17. * Eduxeruntque eum, & posuerunt extra civitatem: ibique locuti sunt ad eum, dicentes: Salva animam tuam: noli respicere post tergum, nec stes in omnì circum regione: sed in monte salvum te fac, ne & tu simul pereas.

18. Dixitque Lot ad eos: Quæso Domine mi,

19. quia invenit servus tuus gratiam coram te, & magnificasti misericordiam tuam

quam fecisti mecum, ut salvares animam meam, nec possum in monte salvari, ne forè apprehendat me malum, & moriar:

20. Est civitas hæc iuxta, ad quam possum fugere, parva, & salvabor in ea: numquid non modica est, & vivet anima mea?

21. Dixitque ad eum: Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, ut non subvertam urbem pro qua locutus es.

22. * Festina, & salvare ibi: quia non potero facere quidquam donec ingrediaris illuc. Idcirco vocatum est nomen urbis illius Segor. * id est par-

23. Sol egressus est super terram, & Lot ingressus est Segor.

24. * Igitur Dominus pluit super Sodomam & Gomorrhæam sulphur & ignem a Domino de cælo:

25. & subvertit civitates has, & omnem circa regionem, universos habitatores urbium, & cuncta terræ virentia.

26. * Respicensque uxor eius post se, versa est in statuum salis.

27. Abraham autem consurgens manè, ubi steterat * prius cum Domino,

28. intuitus est Sodomam & Gomorrhæam, & universam terram regionis illius: viditque ascendentem favillam de terra quasi fornacis fumum.

29. Cùm enim subverteret Deus civitates regionis illius, recordatus Abrahæ, liberavit Lot de subversione urbium in quibus habitaverat.

30. Ascenditque Lot de Segor, & mansit in monte, duæ quoque filie eius cum eo (timebat enim manere in Segor) & mansit in spelunca ipse, & duæ filie eius cum eo.

31. Dixitque maior ad minorem: Pater noster senex est, & nullus virorum remansit in terra qui possit ingredi ad nos iuxta morem universæ terræ.

32. Veni, inebriemus eum vino, dormiamusque cum eo, ut servare possimus ex patre nostro semen.

33. Dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa: Et ingressa est maior, dormivitque cum patre: at ille non sensit, nec quando accubuit filia, nec quando surrexit.

34. Altera quoque die dixit maior ad minorem: Ecce dormivi heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam hæc nocte, & dormies cum eo, ut salvemus semen de patre nostro.

35. Dederunt etiam & illa nocte patri suo bibere vinum, ingressasque minor filia, dormivit cum eo: & ne tunc quidem sen-

sit

sit quando concubuerit, vel quando illa surrexerit.

36. Conceperunt ergo duæ filie Lot de patre suo.

37. Peperitque maior filium, & vocavit nomen eius Moab: ipse est pater Moabitarum usque in presentem diem.

38. Minor quoque peperit filium, & vocavit nomen eius Ammon, idest filius populi mei: ipse est pater Ammonitarum usque hodie.

CAPUT XX.

Abrahæ in Gerarâ peregrinanti uxor à rege tollitur: quæ ad Domini jussum cum maritis donis intacta redditur, & Abraham orante, salus domui regis restituitur.

* A convalesce Mambre. 1. Profectus inde * Abraham in terram australem, habitavit inter Cades, & Sur: & peregrinatus est in Gerarâ.

2. Dixitque de Sara uxore sua, Soror mea est. Misit ergo Abimelech rex Geraræ, & tulit eam.

3. Venit autem Deus ad Abimelech per somnium nocte, & ait illi: Quomodo propter mulierem quam tulisti: habet enim virum.

4. Abimelech verò non tetigerat eam, & ait: Domine, num gentem ignorantem & iustam interficies?

5. Nonne ipse dixit mihi: Soror mea est: & ipsa ait, Frater meus est? in simplicitate cordis mei, & menditia manu meam feci hoc.

6. Dixitque ad eum Deus: Et ego scio quòd simplici corde feceris: & idèò custodivi te ne peccares in me, & non dimisi ut tangeres eam.

7. Nunc ergo redde viro suo uxorem, quia propheta est: & orabit pro te, & vires: si autem nolueris reddere, scito quòd morte morieris tu, & omnia quæ tua sunt.

8. Statimque de nocte consurgens Abimelech, vocavit omnes servos suos: & locutus est universa verba hæc in auribus eorum, timueruntque omnes viri valdè.

9. Vocavit autem Abimelech etiam Abraham, & dixit ei: Quid fecisti nobis? quid peccavimus in te, quia induxisti super me & super regnum meum peccatum grande? quæ super nobis debuisti facere, fecisti nobis.

10. Rursusque exposultans, ait: Quid vidisti, ut hoc faceres?

11. Respondit Abraham: Cogitavi me-

cum, dicens: Forsitan non est timor Dei in loco isto: & interficient me propter uxorem meam:

12. alias autem & * verè soror mea est, filia * patris mei, & non filia matris meæ;

13. Postquam autem eduxit me Deus de domo patris mei, dixi ad eam: * Hanc misericordiam facies mecum: In omni loco, ad quem ingrediemur, dicees quòd frater tuus sim.

14. Tulit igitur Abimelech oves & boves, & servos & ancillas, & dedit Abraham: reddiditque illi Saram uxorem suam.

15. & ait: Terram coram vobis est, ubicumque tibi placuerit habitare.

16. Saræ autem dixit: Ecce mille argenteos dedi fratri tuo, hoc erit tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum sunt, & quocumque perrexeris: mementoque te deprehensam.

17. Orante autem Abraham, sanavit Deus Abimelech & uxorem, & ancillasque eius, & pepererunt:

18. concluderunt enim Dominus omnem vulvam domus Abimelech propter Saram uxorem Abrahæ.

CAPUT XXI.

Nascitur Isaac, circumciditur, & ablactatur: Ismael verò cum matre domo pellitur in desertis viciturus, Abimelech cum Abraham factus medio iuramento percussus.

1. Visitavit autem Dominus Saram, sicut * promiserat: & implevit quæ locutus est.

2. Concepitque & * peperit filium in senectute sua, tempore quo prædixerat ei Deus.

3. Vocavitque Abraham nomen filij sui, quem genuit ei Sara, Isaac: *

4. & circumcidit eum octavo die, sicut * præceperat ei Deus.

5. cùm centum esset annorum: hæc quippè ætate patris, natus est Isaac.

6. Dixitque Sara: Risum fecit mihi Deus: quicumque audierit, corridebit mihi.

7. Rursusque ait: Quis auditorum crederet Abraham quòd Sara lactaret filium, quem peperit ei iam senex?

8. Crevit igitur puer, & ablactatus est: * fecitque Abraham grande convivium in die ablactationis eius.

9. Cumque vidisset Sara filium Agar Ægyptiæ ludentem * cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham:

* Supr. 12. 13.

* i. Nephtis, ut sæpè Hebr. Erat enim filia Arani filij majoris Thare alio nomine dicta Jescha.

Supr. 11. 29. Hier. August. Josep. Hebraei in Seder.

Si Lot ejusdem Arani filius.

Supr. 11. 27. Abrahami frater dicitur.

Supr. 13. 8. 14. 14.

Vid. etiam infr. 25. 7. & 29. 12. ac Tob. 6. 8. 9.

† inde apparet Aran (ex quo Sara) & Abraham non eandem matrem genitos.

August.

* Infr. 21. 23.

* Supr. 17. 19. 18. 10.

* Gal. 4. 23. Heb. 11. 11.

* Ann. M. 2108.

Ant. Chr. 1806.

* Supr. 17. 17.

* Etatis sue ann. 5. Hieron.

Ant. Chr. 2113.

Ant. Chr. 1801.

† deludentem, imò & persequentem, ut explicat Apostol. (Gal. 4. 30.) &

ponderat
Aug. 10. 11.
A qua per-
secutione
& seminis
promissio-
ne 400. anni
afflictionis
sunt dedu-
cendi, in
exitu ex A-
gypto ter-
minandi.
* Rom. 9. 7.
Heb. 11. 18.

10. Ejice ancillam hanc, & filium eius:

non enim erit heres filius ancillæ cum fi-
lio meo Isaac.

11. Durè accepit hoc Abraham pro fi-
lio suo.
12. Cui dixit Deus: Non tibi videatur
asperum super puero, & super ancilla tua:
omnia quæ dixerit tibi Sara, audi vocem
eius: quia * in Isaac vocabitur tibi semen.

13. Sed & filium ancillæ faciam in gen-
tem magnam, quia semen tuum est.

14. Surrexit itaque Abraham manè, &
tollens panem & utrem aquæ, imposuit
scapulæ eius, tradiditque puerum, & di-
misit * eam. Quæ cum abiisset, errabat
in solitudine Bersabee.

15. Cumque consumpta esset aqua in
utro, abiicit puerum & subter unam ar-
borum, quæ ibi erant.

16. Et abiit, seditque e regione procul
quantum potest arcus iacere. dixit enim:
Non videbo morientem puerum: & sedens
contra, levavit vocem suam & flevit.

17. Exaudivit autem Deus vocem pue-
ri: vocavitque Angelus Dei Agar de cæ-
lo, dicens: Quid agis Agar? noli timere:
exaudivit enim Deus vocem pueri de lo-
co in quo est.

18. Surge, tolle puerum, & tene manum
illius: quia in gentem magnam faciam eum.
19. Aperuitque oculos eius Deus: quæ
videns puteum aquæ, abiit, & implevit
utrem, deditque puero bibere.

20. Et fuit cum eo: qui crevit, & mo-
ratus est in solitudine, factusque est iu-
venis sagittarius.

21. Habitavitque in deserto Pharan, &
accepit illi mater sua uxorem de terra
Ægypti.

22. Eodem tempore dixit Abimelech, &
Phicol princeps exercitus eius ad Abra-
ham: Deus tecum est in universis quæ agis.

23. Iura ergo per Deum, ne noceras
mihi, & posteris meis, stirpique meæ: sed
iuxta misericordiam, * quam feci tibi,
facies mihi, & terræ in qua versatus es
advena.

24. Dixitque Abraham: Ego iurabo.

25. Et increpavit Abimelech propter
puteum aquæ, quem vi abstulerant servi
eius.

26. Responditque Abimelech: Nescivi
quis fecerit hanc rem: sed & tu non indi-
casti mihi, & ego non audivi præter hodie.

27. Tulit itaque Abraham oves & bo-
ves, & dedit Abimelech: percusserunt-
que ambo fœdus.

* Supr. 20.
13.

* Ann. M.
2113.
Ant. Chr.
1891.
† Non ab
humero,
sed ab ani-
mo, Aug.
quippe jam
annor. 15. ut
vult idem,
vel potius
18. ut Hier.
& multi
Hebr.

28. Et statuit Abraham septem agnas
gregis seorsum.

29. Cui dixit Abimelech: Quid sibi
volunt septem agnæ istæ, quas stare fe-
cisti seorsum?

30. At ille: Septem, inquit, agnas acci-
pies de manu mea: ut sint mihi in testimo-
nium, quoniam ego fodi puteum istum.

31. Idcirco vocatus est locus ille Bersa-
abee: quia ibi uterque iuravit.

32. Et inierunt fœdus pro puteo iura-
menti.

33. Surrexit autem Abimelech, & Phi-
col princeps exercitus eius, reversique
sunt in terram Palestinorum. Abraham
verò plantavit nemus in Bersabee, & in-
vocavit ibi nomen Domini Dei æterni.

34. Et fuit colonus terræ Palestinorum
diebus multis.

CAPUT XXII.

*Fides & obedientia Abrahæ in filii sui præ-
cepta immolatione probatur, sed ab ipsius
immolatione prohibetur ab Angelo: prom-
issionesque ei denuò ob hanc iniquitatem
obedientiam confirmantur; & filij Na-
chor fratris Abrahæ numerantur.*

1. QUÆ postquam gesta sunt, * ten-
tavit Deus Abraham, & dixit
ad eum: Abraham, Abraham. * At ille
respondit: Adsum.

2. Ait illi: Tolle filium tuum unigeni-
tum, quem diligis, Isaac, & vade in ter-
ram visionis: atque ibi offeres eum in ho-
locaustum super unum montium quem
monstraverò tibi.

3. Igitur Abraham de nocte consurgens,
stravit asinum suum: ducens secum duos
iuvenes, & Isaac filium * suum: cumque
concidisset ligna in holocaustum, abiit
ad locum quem præceperat ei Deus.

4. Die autem tertio, elevatis oculis,
vidit locum procul:

5. dixitque ad pueros suos: Expectate
hic cum asino: ego & puer illuc usque
properantes, postquam adoraverimus, re-
vertemur ad vos.

6. Tulit quoque ligna holocausti, &
imposuit super Isaac filium suum: ipse
verò portabat in manibus ignem & gla-
dium. Cumque duo pergerent simul,

7. dixit Isaac patri suo: Pater mi. At ille
respondit: Quid vis filii? Ecce, inquit,
ignis & ligna: ubi est victima holocausti?

8. Dixit autem Abraham: Deus provi-
de-

SABBAT.
SANCTO
PROPH. 3.
II. VIGIL.
PENTEC.
PROPH. 1.
* Judith 8.
22.
Heb. 11. 17.
* Ann. M.
2135.
Ant. Chr.
1869.

* Tunc an-
num agen-
tem 27. ut
Genebrard.
post Seder-
Olam &
Hebr. tra-
ditionem.

debit sibi victimam holocausti, filii mi.
Pergabant ergo pariter:

9. & venerunt ad locum quem osten-
derat ei Deus, in quo ædificabit altare,
& desuper ligna composuit: cumque alli-
gasset Isaac filium suum, posuit eum in
altare super struem lignorum.

10. Extenditque manum, & arripuit
gladium, ut immolaret filium suum.

11. Et ecce Angelus Domini de cælo
clamavit, dicens: Abraham, Abraham.
Qui respondit: Adsum.

12. Dixitque ei: Non extendas manum
tuam super puerum, neque facias illi
quidquam: nunc cognovi quòd times
Deum, & non pepercisti unigenitò filio
tuo propter me.

13. Levavit Abraham oculos suos, vi-
ditque post tergum arietem inter vepres
hærentem cornibus, quem assumens obtu-
lit holocaustum pro filio.

14. Appellavitque nomen loci illius;
Dominus videt. Undè usque hodie dici-
tur: In monte Dominus videbit.

15. Vocavit autem Angelus Domini
Abraham secundò de cælo, dicens:
16. * Per metipsum iuravi, dicit Do-
minus: quia fecisti hanc rem, & non pe-
percisti filio tuo unigenito propter me:

17. benedicam tibi, & multiplicabo se-
men tuum sicut stellæ cæli*, & velut arenam
quæ est in litore maris: possidebit
semen tuum portas inimicorum suorum,

18. & * BENEDICENTUR in semine tuo
omnes gentes terræ, quia obedisti voci
meæ.

19. Reversus est Abraham ad pueros
suos, abieruntque Bersabee simul, & ha-
bitavit ibi.

20. His ita gestis, nuntiatus est Abrahæ
quòd Melcha quoque genuisset filios Na-
chor fratris suo,

21. Hus * primogenitum, & Buz fra-
trem eius, & Camuel patrem Syrorum,
& 22. & Cased, & Azau, Pheldas quoque
& Iedlaph,

23. ac Bathuel, de quo nata est Re-
becca: octo istos genuit Melcha, Nachor
fratri Abrahæ.

24. Concubina verò illius, nomine Ro-
ma, peperit Tabee, & Gaham, & Tha-
has, & Maacha.

CAPUT XXIII.

*Sara mortua plangitur, atque in spelunca
duplici, quam Abraham ab Ephron cum
agro, præsentem emit pecunià, sepelitur.*

1. VIXIT autem Sara centum viginti-
septem annis.

2. Et mortua est * in civitate Arbee, * Ann. M.
quæ est Hebròn, in terra Chanaan: veni-
tione Abraham ut plangeret, & fletet eam.
2145.
Ant. Chr.
1859.

3. Cumque surrexisset ab officio fune-
ris, locutus est ad filios Heth, dicens:

4. Advena sum & peregrinus apud vos:
date mihi ius sepulchri vobiscum, ut se-
peliam mortuum meum.

5. Responderunt filij Heth, dicentes:

6. Audi nos domine, princeps Dei es
apud nos: in electis sepulchris nostris se-
peli mortuum tuum: nullusque te prohi-
bere poterit quin in monumento eius se-
pelias mortuum tuum.

7. Surrexit Abraham, & adoravit popu-
lum terræ, filios videlicet Heth:

8. dixitque ad eos: Si placet animæ ves-
træ ut sepeliam mortuum meum, audite
me, & intercedite pro me apud Ephron
filium Seor:

9. ut det mihi speluncam duplicem,
quam habet in extrema parte agri sui: pe-
cunia digna tradat eam mihi coram vobis
in possessionem sepulchri.

10. Habitabat autem Ephron in medio
filiorum Heth. Responditque Ephron ad
Abraham cunctis audientibus qui ingre-
diebantur urbem civitatis illius, dicens:

11. Nequaquam ita fiat, domine mi,
sed tu magis auscultam quod loquor: Agrum
trado tibi, & speluncam, quæ in eo est,
præsentibus filiis populi mei, sepeli mortuum
tuum.

12. Adoravit Abraham coram populo
terræ.

13. Et locutus est ad Ephron circum-
stante plebe: Quæro, ut audias me: Da-
bo pecuniam pro agro: suscipe eam, &
sic sepeliam mortuum meum in eo.

14. Responditque Ephron:

15. Domine mi, audi me. Terra, quam
postulas, quadringentis siclis argenti valet:
istud est pretium inter me & te: sed quan-
tum est hoc? sepeli mortuum tuum.

16. Quod cum audisset Abraham, appen-
dit pecuniam, quam Ephron postula-
verat, audientibus filiis Heth, quadringen-
tos siclos argenti probate monete publicæ.

17. Confirmatusque est ager quondam
Ephronis, in quo erat spelunca duplex,
respiens Mambre, tam ipse, quam spe-
lunca, & omnes arbores eius in cunctis
terminis eius per circuitum.

18. Abrahæ in possessionem, viden-
tibus filiis Heth, & cunctis qui intra-
bant

Jacob 1. 21.

* Psal. 104.
9.
Ecl. 44.
21.
1. Mach. 2.
32.
Luc. 1. 73.
Hebr. 6. 13.
17.
Vid. sup.
15. 5.
* Sup. 12. 3.
18. 18.
Infr. 26. 4.
* Ecl. 44.
25.
Act. 3. 25.

* De hujus
stripe Job
fuit, non de
Esau.
Hieron.

bant portam civitatis illius.

19. Atque ita sepelivit Abraham Saram uxorem suam in spelunca agri duplici, quæ respiciebat Mambre. * Hæc est Hebron in terra Chanaan.

* Infr. 35. 27.

20. Et confirmatus est ager, & antrum, quod erat in eo, Abrahæ in possessionem monumenti a filiis Heth.

CAPUT XXIV.

Servus Abrahæ ab ipso adjuratus & in Mesopotamiam ad querendam uxorem Isaac missus, signo à Domino petito, Rebëccam invenit, & habito parentum, ac fratris, ipsiusque consensu adducit ad Isaac: quam ille ducit in uxorem, & ita super matris morte accipit consolationem.

1. **E**Rat autem Abraham senex, & dierumque multorum: & Dominus in cunctis benedixerat ei.

* 140. an-
norum.

2. Dixitque ↑ ad servum seniore domus suæ, * qui præerat omnibus quæ habebat: * Pone manum tuam subter femur meum,

† Ann. M. 2148.
Ant. Chr. 1856.
* de quo sup. 15. 2.
* Infr. 47. 29.

3. ut adiurem te per Dominum, Deum cæli & terræ, ut non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananæorum, inter quos habito:

4. sed ad terram & cognitionem meam proficiscaris, & inde accipias uxorem filio meo Isaac.

5. Respondit servus: Si noluerit mulier venire mecum in terram hanc, numquid reducere debeo filium tuum ad locum, de quo tu egressus es?

6. Dixitque Abraham: Cave nequando reducas filium meum illuc.

7. Dominus Deus cæli, qui tulit me de domo patris mei, & de terra nativitatæ meæ, qui locutus est mihi, & iuravit mihi, dicens: * Semini tuo dabo terram hanc: ipse mittet Angelum suum coram te, & accipies inde uxorem filio meo:

* Sup. 12. 7. 13. 15. 15. 18.
* Infr. 26. 2. * Infr. 48. 16.

8. sin autem mulier noluerit sequi te, non teneberis iuramento: filium meum tantum ne reducas illuc.

9. Posuit ergo servus manum sub femore Abraham domini sui, & iuravit illi super sermone hoc.

10. Tulitque decem camelos de grege domini sui, & abiit, ex omnibus bonis eius portans secum, profectusque perrexit in Mesopotamiam ad urbem * Nachor.

* i. Haran, in qua Nachor, ejusque posterij habitavere. Infr. 27. 43.

11. Cumque camelos fecisset accumbere extra oppidum iuxta puteum aquæ ves-

perè, tempore quo solent mulieres egredi ad hauriendam aquam, dixit:

12. Domine Deus domini mei Abraham, occurre; obsecro, mihi hodie, & fac misericordiam: cum domino meo Abraham.

13. Ecce ego sto propè fontem aquæ, & filiaë habitatorum huius civitatis egredientur ad hauriendam aquam.

14. Igitur puella, cui ego dixero: Inclina hydriam tuam ut bibam: & illa responderit, Bibe, quin & camelis tuis dabo potum: ipsa est, quam preparasti servo tuo Isaac: & per hoc intelligam quod feceris misericordiam cum domino meo.

15. Necdum intrâ se verba compleverat, & ecce Rebëcca egrediebatur, filia Bathuel, filij Melchæ uxoris Nachor fratris Abraham, habens hydriam in scapula sua.

16. puella decora nimis, virgoque pulcherrima, & incognita viro: descenderat autem ad fontem, & impleverat hydriam, ac revertebatur.

17. Occurritque ei servus, & ait: Pauxillum aquæ mihi ad bibendum præbe de hydria tua.

18. Quæ respondit: Bibe domine mi. celeriterque deposuit hydriam super ulnam suam, & dedit ei potum.

19. Cumque ille bibisset, adiecit: Quin & camelis tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant.

20. Effundensque hydriam in canalibus, recurrit ad puteum ut hauriret aquam: & haustam omnibus camelis dedit.

21. Ipse autem contemplabatur eam tacitus, scire volens utrùm prosperum iter suum fecisset Dominus, an non.

22. Postquam autem biberunt cameli, protulit vir in aureas aureas, appendentes siclos duos, & armillas totidem pondos siclorum decem.

23. Dixitque ad eam: Cuius es filia? indica mihi: est in domo patris tui locus ad manendum?

24. Quæ respondit: Filia sum Bathuelis, filij Melchæ, quem peperit ipsi Nachor.

25. Et addidit, dicens: Palearum quoque & fœni plurimum est apud nos, & locus spatiosus ad manendum.

26. Inclinavit se homo, & adoravit Dominum,

27. dicens: Benedictus Dominus Deus domini mei Abraham, qui non abstulit misericordiam & veritatem * suam a domino meo, & recto itinere me perduxit in domum fratris domini mei.

28. Cu-

* Exod. 2. 16.
* Infr. 29. 8.

* Infr. 49.

28. Cucurrit itaque puella, & nuntiavit in domum matris suæ omnia quæ audierat.

29. Habebat autem Rebëcca fratrem nomine Laban, qui festinus egressus est ad hominem, ubi erat fons.

30. Cumque vidisset in aureas & armillas in manibus sororis suæ, & audisset cuncta verba referentis: Hæc locutus est mihi homo: venit ad virum, qui stabat iuxta camelos, & prope fontem aquæ:

31. dixitque ad eum: Ingredere, benedicte Domini: cur foris stas? præparavi domum, & locum camelis.

32. Et introduxit eum in hospitium: ac destravit camelos, deditque paleas & fœnum, & aquam ad lavandos pedes eius, & virorum qui venerant cum eo.

33. Et appositus est in conspectu eius panis. Qui ait: Non comedam, donec loquar sermones meos. Respondit ei: Loquere.

34. At ille: Servus, inquit, Abraham sum:

35. & Dominus benedixit domino meo valde, & magnificatusque est: & dedit ei oves & boves, argentum & aurum, servos & ancillas, camelos & asinos.

36. Et peperit Sara uxor domini mei filium domino meo in senectute sua, & deditque illi omnia quæ habuerat.

37. Et adiuravit me dominus meus, dicens: Non accipies uxorem filio meo de filiabus Chananæorum, in quorum terra habito:

38. sed ad domum patris mei perges, & de cognatione mea accipies uxorem filio meo:

39. ego verò respondi domino meo: Quid si noluerit venire mecum mulier?

40. Dominus, ait, in cuius conspectu ambulo, mittet angelum suum tecum, & diriget viam tuam: accipiesque uxorem filio meo de cognatione mea, & de domo patris mei.

41. Innocens eris a maledictione mea, cum veneris ad propinquos meos, & non dederint tibi.

42. Veni ergo hodie ad fontem aquæ, & dixi: Domine Deus domini mei Abraham, si direxisti viam meam, in qua nunc ambulo,

43. ecce sto iuxta fontem aquæ, & virgo, quæ egredietur ad hauriendam aquam, audierit a me: Da mihi pauxillum aquæ ad bibendum ex hydria tua:

44. & dixerit mihi: Et tu bibe, & camelis tuis hauriam: ipsa est mulier, quam præparavit Dominus filio domini mei.

45. Dumque hæc tacitus mecum volverem, apparuit Rebëcca veniens cum hydria, quam portabat in scapula: descenditque ad fontem, & hausit aquam. Et aio ad eam: Da mihi paululum bibere.

46. Quæ festinans deposuit hydriam de humero, & dixit mihi: Et tu bibe, & camelis tuis tribuam potum. Bibi, & adaquavit camelos.

47. Interrogavique eam, & dixi: Cuius es filia? Quæ respondit: Filia Bathuelis sum, filij Nachor, quem peperit ei Melchæ. Suspendi itaque in aureas ad ornandam faciem eius, & armillas posui in manibus eius.

48. Pronusque adoravi Dominum, benedicens Domino Deo domini mei Abraham, qui perduxit me recto itinere, ut sumerem filiam * fratris domini mei filio eius.

49. Quamobrem si factis misericordiam & veritatem cum domino meo, indicate mihi, sin autem aliud placet, & hoc dicite mihi, ut vadam ad dexteram, sive ad sinistram.

50. Responderuntque Laban & Bathuel: A Domino egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quidquam aliud loqui tecum.

51. En Rebëcca coram te est, tolle eam, & proficiscere, & sit uxor filij domini tui, sicut locutus est Dominus.

52. Quod cum audisset puer Abraham, prociens adoravit in terram Dominum.

53. Prolatisque vasis argenteis, & aureis, ac vestibus, dedit ea Rebëccæ pro munere: fratribus quoque eius, & matri donâ obtulit.

54. Inito convivio, videntes pariter & bibentes manserunt ibi. Surgens autem manè, locutus est puer: Dimittite me, ut vadam ad dominum meum.

55. Responderuntque fratres eius & mater: Maneat puella saltem decem dies apud nos, & postea proficiscetur.

56. Nolite, ait, me retinere, quia Dominus direxit viam meam: dimittite me ut pergam ad dominum meum.

57. Et dixerunt: Vocemus puellam, & quaramus ipsius voluntatem.

58. Cumque vocata venisset, sciscitasti sunt: Vis ire cum homine isto? Quæ ait: Vadam.

59. Dimiserunt ergo eam, & nutricem illius, servumque Abraham, & comites eius,

60. imprecantes prospera sorori suæ, at-

* i. Neptis, ut saepe erat enim filia Bathuelis filij Nachor fratris Abraham. Sup. vers. 24. cum G. 11. 27.

que dicentes: Soror nostra es, crescas in mille millia, & possideat semen tuum portas inimicorum suorum.

61. Igitur Rebecca, & puellæ illius ascensis camelis, secute sunt virum: qui festinus revertetur ad dominum suum.
62. eo autem tempore deambulabat Isaac per viam, quæ ducit ad Puteum, cuius nomen est Viventis, & videntis: habitabat enim in terra australi:

63. & egressus fuerat ad meditandum in agro, inclinatâ iam die: cumque elevasset oculos, vidit camelos venientes procul.

64. Rebecca quoque, conspecto Isaac, descendit de camelo,

65. & ait ad puerum: Quis est ille homo qui venit per agrum in occursum nobis? Dixitque ei: Ipse est dominus meus. At illa tollens citò pallium, operuit se.

66. Servus autem cuncta, quæ gesserat, narravit Isaac.

67. Qui introduxit eam in tabernaculum Saræ matris suæ, & accepit eam uxorem: & in tantum dilexit eam, ut dolorem, qui ex morte matris eius acciderat, temperaret.

CAPUT XXV.

Abraham multis ex Cetura susceptis filiis quibus munera largitur, relicta Isaaco hereditate, mortuus est: Ismaël quoque postquam duodecim genuit duces moritur. Isaac pro uxore sua sterili precatus, geminos genuit Esau & Jacob; quorum maior vendidit minori primogenitâ.

1. Par. 1.

32.

* Circa

an. Mundi

2150.

Ant. Chr.

1854. Ante

mortem

Abrahami

33.

* Ann. M.

2183.

Ant. Chr.

1821.

Post ad-

ventum in

terram

Chanaan

ann. 100.

Post na-

tum Jacob

ann. 15.

1. Abraham verò aliam duxit uxorem nomine Ceturam*:

2. quæ peperit ei Zamran, & Ieesan, & Madan, & Madian, & Iesboc, & Sue.

3. Ieesan quoque genuit Saba & Dadan. Filij Dadan fuerunt Assurim, & Latusim, & Loomim.

4. At verò ex Madian ortus est Ephraim, & Opher, & Henoch, & Abida, & Eldaa: omnes hi filij Ceturæ.

5. Deditque Abraham cuncta quæ possederat, Isaac:

6. filiis autem concubinarum largitus est munera, & separavit eos ab Isaac filio suo, dum adhuc ipse viveret, ad plagam orientalem.

7. Fuerunt autem dies vitæ Abraham, centum septuaginta quinque anni.

8. Et deficiens mortuus est in senectute bona, provectæque ætatis & plenus dierum: congregatusque est ad populum suum.

9. Et sepelierunt eum Isaac & Ismael filij sui in spelunca duplici, quæ sita est in agro Ephron filij Seor Hethæi, e regione Mambre,

10. quem emerat a filiis Heth: ibi sepultus est ipse, & Sara uxor eius.

11. Et post obitum illius benedixit Deus Isaac filio eius, qui habitabat iuxta puteum nomine Viventis & videntis.

12. Hæ sunt generationes Ismaël filij Abraham, quem peperit ei Agar Ægyptia, famula Saræ: &

13. hæc nomina filiorum eius in vocabulis & generationibus suis. * Primogenitus Ismaelis Nabaioth, deinde Cedar, & Adbeel, & Mabsam,

14. Masma quoque, & Duma, & Massa, & Hadar, & Thema, & Iethur, & Naphis, & Cedma.

15. Isti sunt filij Ismaelis: & hæc nomina per castella & oppida eorum, duodecim principes tribuum suarum.

16. Et facti sunt anni vitæ Ismaelis centum triginta septem, deficiensque mortuus est, & appositus ad populum suum.

17. Habitavit autem ab Hevila usque Sur, quæ respicit Ægyptum introitibus Assyrios. coram cunctis fratribus suis obiit.

18. Hæ quoque sunt generationes Isaac filij Abraham: Abraham genuit Isaac:

19. qui cum quadraginta esset annorum, duxit uxorem Rebecca filiam Bathuelis Syri de Mesopotamia, sororem Laban.

20. Deprecatusque est Isaac Dominum pro uxore sua, eò quod esset sterilis: qui exaudivit eum, & dedit conceptum Rebecca.

21. Sed collidebantur in utero eius parvuli: quæ ait: Si sic mihi futurum erat, quid necesse fuit concipere? Perrexitque ut consuleret Dominum.

22. Qui respondens ait: * Duæ gentes sunt in utero tuo, & duo populi ex ventre tuo dividetur, populusque populum superabit, & maior serviet minori.

23. Iam tempus pariendi advenerat, & ecce gemini in utero eius reperti sunt.

24. * Qui prior egressus est, rufus erat, & totus in morem pellis hispidus: vocatumque est nomen eius Esau. * Proterius alter egrediens, plantam fratris tenebat manu: & idcirco appellavit eum Jacob.

25. Sexagenarius erat Isaac quando nati sunt ei parvuli. * Quibus adultis, factus est Esau vir

26. Quibus adultis, factus est Esau vir

27. Quibus adultis, factus est Esau vir

28. Quibus adultis, factus est Esau vir

29. Quibus adultis, factus est Esau vir

30. Quibus adultis, factus est Esau vir

31. Quibus adultis, factus est Esau vir

32. Quibus adultis, factus est Esau vir

33. Quibus adultis, factus est Esau vir

* 1. Par. 1.

29.

* Vid. sup.

17. 20.

* Ann. M.

2231.

Ant. Chr.

1773.

* Ann. M.

2148.

Ant. Chr.

1856.

* Rom. 9.

* Osee 12.

3.

* Mat. 1. a.

* Ann. M.

2168.

Ant. Chr.

1836.

gna-

gnarus venandi, & homo agricola: Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis.

28. Isaac amabat Esau, eò quod de venationibus illius vescebat: & Rebecca diligebat Iacob.

29. Coxit autem Iacob pulmentum: ad quem cum venisset Esau de agro lassus, vocavit eum Iacob, & ait: Da mihi de coctione hac rufâ, quia oppidò lassus sum. Quam ob causam vocatum est nomen eius * Edom.

* Hebr. 12.
16.
Abd. 1. 1.

30. Cui dixit Iacob: Vende mihi primogenita tua.

31. Ille respondit: En morior, quid mihi proderunt primogenita?

32. Ait Iacob: Iura ergo mihi. Iuravit ei Esau, & vendidit primogenita.

33. Comedit accepto pane & lentis edulio, & bibit, & abiit: parvipendens quòd primogenita vendidisset.

CAPUT XXVI.

Isaac ob famem in Geraris peregrinatus, post acceptam terræ promissionem & seminis benedictionem, reprehenditur ab Abimelech, quòd Rebecca dixerit suam esse sororem, & pastoribus ipsorum pro puteis iurgantibus, Abimelech cum Isaac fœdus percussit. Esau uxorem accipit.

1. ORta autem fame super terram post eam sterilitatem, quæ acciderat in diebus Abraham, abiit Isaac ad Abimelech regem Palestinorum in Gerara*.

* Ann. M.
circa
2200.

2. Apparuitque ei Dominus, & ait: Ne descendas in Ægyptum, sed quiesce in terra quam dixero tibi.

3. Et peregrinare in ea, eroque tecum, & benedicam tibi: tibi enim & semini tuo dabo universas regiones has, * complens iuramentum quod spondidit Abraham patri tuo.

* Supr. 12.
7. & 15. 18.

4. Et multiplicabo semen tuum sicut stellas cæli: daboque posteris tuis universas regiones has: * & benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ.

* Supr. 12.
3. & 18. 18.
& 22. 17.
Inf. 28. 14.

5. eò quod obediit Abraham voci meæ, & custodierit præcepta & mandata mea, & ceremonias legesque servaverit.

6. Mansit itaque Isaac in Geraris.

7. Qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua, respondit: Soror mea est. timuerat enim confiteri quòd sibi esset sociata coniugio, reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem.

8. Cumque pertransissent dies plurimi, & ibidem moraretur, prospiciens Abimelech rex Palestinorum per fenestram, vidit eum iocantem cum Rebecca uxore sua.

9. Et accessit eo, ait: Perspicuum est quòd uxor tua sit: cur mentitus es eam sororem tuam esse? Respondit: Timui ne morereturpter eam.

10. Dixitque Abimelech: Quare imposuisti nobis? potuit coire quispiam de populo cum uxore tua, & induxeras super nos grande peccatum. Præcepitque omni populo, dicens:

11. Qui tetigerit hominis huius uxorem, morte morietur.

12. Sevit autem Isaac in terra illa*, & invenit in ipso anno centuplum: benedixitque ei Dominus.

13. Et locupletatus est homo, & ibat proficiens atque succrescens, donec magnus vehementer effectus esset:

14. habuit quoque possessiones ovium & armentorum, & familiæ plurimam. Ob hoc invidentes ei Palestini,

15. omnes puteos, quos foderant servi patris illius Abraham, illo tempore obstruxerunt, implentes humo:

16. in tantum, ut ipse Abimelech diceret ad Isaac: Recede a nobis, quoniam potentior nobis factus es valde.

17. Et ille discedens, ut veniret ad torrentem Geraræ, habitaretque ibi:

18. rursùm fodit alios puteos, quos foderant servi patris sui Abraham, & quos, illo mortuo, olim obstruxerant Philistiim: appellavitque eos eisdem nominibus quibus antè pater vocaverat.

19. Foderuntque in Torrente, & reppererunt aquam vivam.

20. Sed & ibi iurgium fuit pastorum Geraræ adversus pastores Isaac, dicentium: Nostra est aqua. quam ob rem nomen putei ex eo, quod acciderat, vocavit Calumniam.

21. Foderunt autem & alium: & pro illo quoque rixati sunt, appellavitque eum, Inimicitias.

22. Profectus inde fodit alium puteum, pro quo non contenderunt: itaque vocavit nomen eius, Latitudo, dicens: Nunc dilatavit * nos Dominus, & fecit crescere super terram.

23. Ascendit autem ex illo loco in Bersabee,

24. ubi apparuit ei Dominus in ipsa nocte, dicens: Ego sum Deus Abraham patris tui, noli timere, quia ego tecum sum:

* Condu-
cta, non
sua.

* Psal. 4. 1.

benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum propter servum meum Abraham.

25. Itaque edificavit tibi altare: & invocato nomine Domini, extendit tabernaculum: præcepitque servis suis ut foderent puteum.

26. Ad quem locum cum venissent de Geraris Abimelech, & Ochozath amicus illius, & Phicol dux militum,

27. locutus est eis Isaac: Quid venistis ad me hominem quem odistis, & expulistis a vobis?

28. Qui responderunt: Vidimus tecum esse Dominum, & idcirco nos diximus: Sit iuramentum inter nos, & ineamus fœdus,

29. ut non facias nobis quidquam mali, sicut & nos nihil tuorum attingimus, nec fecimus quod te læderet: sed cum pace dimissimus auctum benedictione Domini.

30. Fecit ergo eis convivium, & post cibum & potum

31. surgentes manè, iuraverunt sibi mutuo: dimisitque eos Isaac pacificè in locum suum.

32. Ecce autem venerunt in ipso die servi Isaac annunciantes ei de puteo, quem foderant, atque dicentes: Invenimus aquam. 33. Unde appellavit eum, Abundantiam: & nomen urbi impositum est Bersabee, usque in præsentem diem.

34. Esau verò quadragenarius * duxit uxores, Iudith filiam Beerî Hethai, & Basemath filiam Elon eiusdem loci:

35. * quæ ambæ offenderant animum Isaac & Rebecce.

CAPUT XXVII.

Iacob matris consilio benedictionem loco Esau accepit; ad cuius odium fugendum monetur à matre ut in Haran ad Laban concedat.

1. **S**enuit autem Isaac, & caligaverunt oculi eius, & videre non poterat: vocavitque * Esau filium suum maiorem, & dixit ei: Fili mi? Qui respondit: Adsum.

2. Cui pater: Vides, inquit, quòd senuerim, & ignorem diem mortis meæ.

3. Sume arma tua, & egredere foras: cumque venatu aliquid apprehenderit,

4. fac mihi inde pulmentum sicut velle me nosti, & affer ut comedam: & benedicat tibi anima mea antequam moriar.

5. Quod cum audisset Rebecca, & ille

abiisset in agrum ut iussionem patris impleret,

6. dixit filio suo Iacob: Audivi patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo, & dicentem ei:

7. Affer mihi de venatione tua, & fac cibos ut comedam, & benedicam tibi coram Domino antequam moriar.

8. Nunc ergo fili mi, acquiesce consiliis meis:

9. & pergens ad gregem, affer mihi duos hædos optimos, ut faciam ex eis escas patri tuo, quibus libenter vescitur:

10. quas cum intuleris, & comederit, benedicat tibi priusquam moriatur.

11. Cui ille respondit: Nosti quòd Esau frater meus homo pilosus sit, & ego lenis:

12. si attrectaverit me pater meus, & senserit, timeo ne putet me sibi voluisse illudere, & inducam super me maledictionem pro benedictione.

13. Ad quem mater: In me sit, ait, ista maledictio, fili mi: tantum audi vocem meam, & pergens affer quæ dixi.

14. Abiit, & attulit, deditque matri. Paravit illa cibos, sicut velle noverat patrem illius.

15. Et vestibus Esau valdè bonis, quas apud se habebat domi, induit eum:

16. pelliculasque hædorum circumdedit manibus, & colli nuda protegit.

17. Deditque pulmentum, & panes, quos coxerat, tradidit.

18. Quibus illatis, dixit: Pater mi? At ille respondit: Audio. Quis es tu fili mi?

19. Dixitque Iacob: * Ego sum primogenitus tuus Esau: feci sicut præcepisti mihi: surge, sede, & comede de venatione mea, ut benedicat mihi anima tua.

20. Rursumque Isaac ad filium suum: Quo modo, inquit, tam citò invenire potuisti, fili mi? Qui respondit: Voluntas Dei fuit ut citò occurreret mihi quod volebam:

21. Dixitque Isaac: Accede huc, ut tangam te fili mi, & probem utrum tu sis filius meus Esau, an non.

22. Accessit ille ad patrem, & palpato eo, dixit Isaac: Vox quidem, vox Iacob est: sed manus, manus sum Esau.

23. Et non cognovit eum, quia pilosæ manus similitudinem maioris expresserant. Benedicens ergo illi,

24. ait: Tu es filius meus Esau? Respondit, Ego sum.

25. At ille: Affer mihi, inquit, cibos de venatione tua, fili mi, ut benedicat tibi ani-

SARBAT. POST DOMINIC. 2. QUADR.

* Annum agebat tum Iacob 77.

* Ann. M. 2208. Ant. Chr. 1796. * Infr. 27. 46.

* Ann. M. 2245. Ant. Chr. 1759. * Etatis Isaac 137. annos 44. antequam moreretur.

anima mea. Quos cum oblatos comedisset, obtulit ei etiam vinum. quo hausto,

26. dixit ad eum: Accede ad me, & da mihi osculum, fili mi.

27. Accessit, & osculatus est eum. Statimque ut sensit vestimentorum illius fragrantiam, benedicens illi, ait: Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.

28. Det tibi Deus de rore cæli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti & vini.

29. Et serviant tibi populi, & adorent te tribus: esto dominus fratrum tuorum, & incurventur ante te filij matris tue, qui maledixerit tibi, sit ille maledictus: & qui benedixerit tibi, benedictionibus repletur.

30. Vix Isaac sermonem impleverat: & egresso Iacob foras, venit Esau, coctosque de venatione cibos intulit patri, dicens: Surge pater mi, & comede de venatione filij tui: ut benedicat mihi anima tua.

31. Dixitque illi Isaac: Quis enim es tu? Qui respondit: Ego sum filius tuus primogenitus Esau.

32. Expavit Isaac stupore vehementi: & ultra quàm credi potest, admirans, ait: Quis igitur ille est qui dudum captam venationem attulit mihi, & comedi ex omnibus priusquam tu venires? benedixique ei, & erit benedictus.

33. Auditis Esau sermonibus patris, irruerit clamore magno: & consternatus, ait: Benedic etiam & mihi, pater mi.

34. Qui ait: Venit germanus tuus fraudulenter, & accepit benedictionem tuam. At ille subiunxit: Iuste vocatum est nomen eius Iacob: supplantavit enim me in altera vice: * primogenita mea ante tulit, & nunc secundò surripuit benedictionem meam. Rursumque ad patrem: Numquid non reservasti, ait, & mihi benedictionem?

35. Respondit Isaac: Dominum tuum illum constitui *, & omnes fratres eius servituti illius subiugavi: frumento & vino stabilivi eum, & tibi post hæc, fili mi, ultra quid faciam?

36. Cui Esau: Num unam, inquit, tantum benedictionem habes, pater? mihi quoque obsecro ut benedicas. Cumque eiulatu magno fletet, *

37. motus Isaac, dixit ad eum: In pinguedine terræ, & in rore cæli desuper, 40. erit benedictio tua. Vives in gladio,

& fratri tuo servies: tempusque veniet, * cum excutias, & solvas iugum eius de cervicibus tuis.

41. Oderat ergo semper Esau Iacob pro benedictione qua benedixerat ei pater: dixitque in corde suo: * Venient dies luctus patris mei, & occidam Iacob fratrem meum.

42. Nunciata sunt hæc Rebecce: qua mittens & vocans Iacob filium suum, dixit ad eum: Ecce Esau frater tuus minatur ut occidat te.

43. Nunc ergo, fili mi, audi vocem meam, & consurgens fuge ad Laban fratrem meum in Haran: * * * * *

44. habitabisque cum eo dies paucos, donec requiescat furor fratris tui, & cesset indignatio eius, obliviscaturque eorum quæ fecisti in eum: postea mittam, & adducam te inde huc: cur utroque orbabor filio in uno die?

45. Dixitque Rebecca ad Isaac: Tædet me vitæ meæ propter filias Heth: si acceperit Iacob uxorem de stirpe huius terræ, nolo vivere.

46. Dixitque Rebecca ad Isaac: Tædet me vitæ meæ propter filias Heth: si acceperit Iacob uxorem de stirpe huius terræ, nolo vivere.

CAPUT XXVIII.

Iacob accepta à patre benedictione, in Mesopotamiam transiens, videt in somnis scalam cui innitebatur Dominus: & accepta de terra ac semini multiplicatione promissione, experrectus votum Deo vovet.

1. **V**ocavit itaque Isaac Iacob *, & benedixit eum, præcepitque ei dicens: Noli accipere coniugem de genere Chanaan:

2. Sed vade, & proficiscere * in Mesopotamiam Syriae, ad domum Bathuel patris matris tue, & accipe tibi inde uxorem de filiabus Laban avunculæ tui.

3. Deus autem omnipotens benedicat tibi, & crescere te faciat, atque multiplicet: ut sis in turbas populorum.

4. Et det tibi benedictiones Abraham, & semini tuo post te: ut possideas terram peregrinationis tue, quam pollicitus est avo tuo.

5. * Cumque dimisisset eum Isaac, profectus venit in Mesopotamiam Syriae ad Laban filium Bathuel Syri, fratrem Rebecce matris sue.

6. Videns autem Esau quòd benedixisset pater suus Iacob, & misisset eum in Mesopotamiam Syriae, ut inde uxorem duceret; & quòd post benedictionem præce-

* Sab Ioram iugum excussit Idumæa. 4. Reg. 8. 22. perque annos 760. fuit liberta; ad usque Ionam. Hircan. qui eam iterum subiegit; eique circumcisio nem imposit. Ac post hæc, annis circiter 90. raram per Herodem Idumæum & posteros eius Iudeis imperavit. P. Ioseph. & Chronolog. nostrum. * Ab. 1. 10. Supr. 46. 35.

* Sept. Surgens fuge. unde Sapient. 10. vocatur Iacob profectus frater.

* Osee 12. 12.

* Sup. 25. 34.

* Quod tum impletum est cum David subiugavit Idumæos. 2. Reg. 8. 14. * Hebr. 12. 17. Hebr. 11. 20.

CAPUT XXIX.

Jacob a Laban susceptus, septem annis illi pacto inito pro Rachel filia servavit; cui cum supposita esset Lia, septem alios annos pro eadem implere coactus est: Rachele autem sterili, Lia quatuor peperit filios.

1. Profectus ergo Jacob venit * in terram Orientalem.
2. Et vidit puteum in agro, tres quoque greges ovium accubantes iuxta eum; nam ex illo adaquabant pecora, & os eius grandi lapide claudebatur.
3. Morisque erat ut cunctis ovibus congregatis devolverent lapidem, & refectis gregibus rursus super os putei ponerent.
4. Dixitque ad pastores: Fratres, unde estis? Qui responderunt: De Haran.
5. Quos interrogans, Numquid, ait, nostis Laban filium Nachor? Dixerunt: Novimus.
6. Sanusne est? inquit: Valet, inquit: & ecce Rachel filia eius venit cum grege suo.
7. Dixitque Jacob: Adhuc multum diei superest, nec est tempus ut reducantur ad caulas greges: date autem putum ovibus, & sic eas ad pastum reducite.
8. Qui responderunt: Non possumus, donec omnia pecora congregentur, & amoveamus lapidem de ore putei, ut adaquemus greges.
9. Adhuc loquebantur, & ecce Rachel veniebat cum ovibus patris sui; nam gregem ipsa pascebat.
10. Quam cum vidisset Jacob, & sciret consobrinam suam, ovesque Laban avunculi sui: amovit lapidem quo puteus claudebatur.
11. Et adaquato grege, osculatus est eam: & elevata voce flevit.
12. & indicavit ei quod frater esset patris sui, & filius Rebecca: at illa festinans nunciavit patri suo.
13. Qui cum audisset venisse Jacob filium sororis suæ, occurrit obviam ei: complexusque eum, & in oscula ruens, duxit in domum suam. Auditis autem causis itineris,
14. respondit: Os meum es, & caro mea. Et postquam impleti sunt dies mensis unius,
15. dixit ei: Num quia frater meus es, gratis servies mihi? dic quid mercedis accipias.
16. Habebat verò duas filias, nomen maioris Lia: minor verò appellabatur Rachel.
17. Sed Lia lippis erat oculis: Rachel decora facie, & venusto aspectu.

18. Quam

* Eodem ann. 2245.

* Ann. M. 2252.
Ant. Chr. 1752.
† Id est 7. anni servituti.

* i. Nuptiarum istarum solemnitati debitam. Vid. Judic. 14. 12.

* Ann. M. 2253.
Ant. Chr. 1751.
† Ann. M. 2254.

* Ann. M. 2255.

* Ann. M. 2256.
Matt. 1. 2.

18. Quam diligens Jacob, ait: Serviam tibi pro Rachel filia tua minore, septem annis.
19. Respondit Laban: Melius est ut tibi eam dem quam alteri viro, mane apud me.
20. Servivit ergo Jacob pro Rachel septem annis: & videbantur illi pauci dies pre amoris magnitudine.
21. Dixitque ad Laban*: Da mihi uxorem meam: quia iam tempus impletum est, ut ingrediar ad illam.
22. Qui vocatis multis amicorum turbis ad convivium, fecit nuptias.
23. Et vespere Liam filiam suam introduxit ad eum,
24. dans ancillam filie, Zelpham nomine. Ad quam cum ex more Jacob fuisset ingressus, facto manè vidit Liam:
25. & dixit ad socerum suum: Quid est quod facere voluisti? nonne pro Rachel servivi tibi? quare imposuisti mihi?
26. Respondit Laban: Non est in loco nostro consuetudinis, ut minores ante tradamus ad nuptias.
27. Imple hebdomadam dierum huius copulæ*: & hanc quoque dabo tibi pro opere quo serviturus es mihi septem annis aliis.
28. Acquievit placito: & hebdomada transacta, Rachel duxit uxorem:
29. cui pater servam Balam tradiderat.
30. Tandemque potitus optatis nuptiis, amorem sequentis prioris prætulit, serviens apud eam septem annis aliis.
31. Videns autem Dominus quòd despiceret Liam, aperuit vulvam eius, sorore sterili permanente.
32. Quæ conceptum genuit filium*, vocavitque nomen eius Ruben, dicens: Vidit Dominus humilitatem meam, nunc amabit me vir meus.
33. Rursumque concepit & peperit filium†, & ait: Quoniam audivit me Dominus haberi contemptui, dedit etiam istum mihi. vocavitque nomen eius Simeon.
34. Conceptique tertio, & genuit alium filium*: dixitque: Nunc quoque copulabitur mihi maritus meus, eò quòd pepererim ei tres filios: & idcirco appellavit nomen eius, Levi.
35. Quarto concepit, & peperit filium*, & ait: Modo confitebor Domino, & ob hoc vocavit eum, Iudam: cessavitque parere.

CAPUT XXX.

Rachel sterili & Lia parvè cessans ancillas suas marito tradunt, ex quibus singulæ

binos suscipiunt filios: præter quos Lia duos alios & filiam parit: Rachel verò Joseph, quibus natis, Laban de mercede paciscitur cum Jacob, qui hoc modo plurimum ditatus est.

1. Cernens autem Rachel quòd infecunda esset, invidit sorori suæ, & ait marito suo: Da mihi liberos, alioquin moriar.
2. Cui iratus respondit Jacob: Num pro Deo ego sum, qui privavit te fructu ventris tui?
3. At illa: Habeo, inquit, famulam Balam: ingredere ad illam, ut pariat super genua mea, & habeam ex illa filios.
4. Deditque illi Balam in coniugium: quæ,
5. ingresso ad se viro, concepit, & peperit filium.
6. Dixitque Rachel: Indicavit mihi Dominus, & exaudivit vocem meam, dans mihi filium. & idcirco appellavit nomen eius, Dan.
7. Rursumque Bala concipiens, peperit alterum,
8. pro quo ait Rachel: Comparavit me & uius cum sorore mea, & invalui: vocavitque eum, Nephtali.
9. Sentiens Lia quòd parere desiisset, Zelpham ancillam suam marito tradidit.
10. Quæ post conceptum edente filium,
11. dixit: Felicitet. & idcirco vocavit nomen eius, Gad.
12. Peperit quoque Zelpha alterum.
13. Dixitque Lia: Hoc pro beatitudine mea: Beatam quippe me dicent mulieres, propterea appellavit eum, Aser.
14. Egressus autem Ruben tempore messis triticæ in agrum, reperit mandragoras: quas matri Liæ detulit. Dixitque Rachel: Da mihi partem de mandragoris filij tui.
15. Illa respondit: Parumne tibi videtur, quòd præripueris maritum mihi, nisi etiam mandragoras filij mei tuleris? Ait Rachel: Dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filij tui.
16. Redeuntique ad vespem Jacob de agro, egressa est in occursum eius Lia, & ad me, inquit, intrabis: quia mercede conduxisti te pro mandragoris filij mei. Dormivitque cum ea nocte illa.
17. Et exaudivit Deus preces eius: concepitque & peperit filium quintum,
18. & ait: Dedit Deus mercedem mihi, quia dedi ancillam meam viro meo. appellavitque nomen eius, Issachar.

C 2

19. Rur-

19. Rursum Lia concipiens, peperit sextum filium,

20. & ait: Dotavit me Deus dote bona: etiam hac vice mecum erit maritus meus, eò quòd genuerim ei sex filios: & idcirco appellavit nomen eius, Zabulon.

21. Post quem peperit filiam, nomine Dinam.

22. Recordatus quoque Dominus Rachelis, exaudivit eam, & aperuit vulvam eius.

23. Quæ concepit, & peperit filium,* dicens: Abstulit Deus opprobrium meum.

24. Et vocavit nomen eius, Ioseph, dicens: Addat mihi Dominus filium alterum.

25. Nato autem Ioseph, dixit Iacob: Socero suo: Dimitte me ut revertar in patriam, & ad terram meam.

26. Da mihi uxores, & liberos meos, pro quibus servivi tibi, ut abeam: tu nosti servitutem quã servivi tibi.

27. Ait illi Laban: Inveniam gratiam in conspectu tuo: experimento didici, quia benedixerit mihi Deus propter te:

28. constitue mercedem tuam quam dem tibi.

29. At ille respondit: Tu nosti quomodo servierim tibi, & quanta in manibus meis fuerit possessio tua.

30. Modicum habuisti antequam venirem ad te, & nunc dives effectus es: benedixitque tibi Dominus ad introitum meum. iustum est igitur ut aliquando provideam etiam domui mee.

31. Dixitque Laban: Quid tibi dabo? At ille ait: Nihil volo: sed si feceris quod postulo, iterum pascam, & custodiam pecora tua.

32. Gyra omnes greges tuos, & separa cunctas oves varias, & sparso vellere: & quodcumque furvum, & maculosum, variumque fuerit, tam in ovibus quàm in capris, erit merces mea.

33. Respondebitque mihi cras iustitia mea, quando placiti tempus advenerit coram te: & omnia quæ non fuerint varia, & maculosa, & furva, tam in ovibus quàm in capris, furti me arguent.

34. Dixitque Laban: Gratium habeo quod peris.

35. Et separavit in die illa capras, & oves, & hircos, & arietes varios, atque maculosos: cunctum autem gregem unicolore, id est, albi, & nigri velleris, tradidit in manu filiorum suorum.

36. Et posuit spatium itineris trium dierum inter se & generum, qui pascere reliquos greges eius.

37. Tollens ergo Iacob virgas populeas virides, & amygdalinas, & ex platanis, ex parte decorticavit eas: detractisque corticibus, in his, quæ spoliata fuerant, candor apparuit: illa verò quæ integra fuerant, viridia permanserunt: atque in hunc modum color effectus est varius.

38. Posuitque eas in canalibus, ubi effundebatur aqua: ut cum venissent greges ad bibendum, ante oculos haberent virgas, & in aspectu earum conciperent.

39. Factumque est ut in ipso calore coitis, oves intuerentur virgas, & paterent maculosa, & varia, & diverso colore resperata.

40. Divisitque gregem Iacob, & posuit virgas in canalibus ante oculos arietum: erant autem alba & nigra quæque, Laban: cetera verò, Iacob, separatim inter se gregibus.

41. Igitur quando primo tempore ascendebantur oves, ponebat Iacob virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum & ovium, ut in earum contemplatione conciperent:

42. quando verò serotina admittura erat, & conceptus extremus, non ponebat eas. Factaque sunt ea quæ erant serotina, Laban: & quæ primi temporis, Iacob.

43. Ditatusque est homo ultra modum, & habuit greges multos, ancillas & servos, camelos & asinos.

CAPUT XXXI.

Jacob, jubente Domino, ad Patrem eum omnibus suis tacitus revertitur, quem Laban insequitur: Rachel autem patris idolis ablatis, ipsum querentem astu decipit: tandemque post varias querelas, & jurgia, Jacob & Laban inito fœdere, ad propria quisque discedit.

1. Postquam autem audivit verba filiorum Laban dicentium: Tulit Iacob omnia quæ fuerunt patris nostri, & de illius facultate ditatus, factus est inclutus.

2. animadvertit quoque faciem Laban, quòd non esset erga se sicut heri & nudistertius,

3. maxime dicente sibi Domino: Revertere in terram patrum tuorum, & ad generationem tuam, eroque tecum.

4. Misit *, & vocavit Rachel & Liam in agrum, ubi pascibat greges,

5. dixitque eis: Video faciem patris vestri quòd non sit erga me sicut heri, & nudistertius: Deus autem patris mei fuit mecum.

* Ann. M. 2265.
Ant. Chr. 1739.
Hæcatis sue 104.

6. Et

6. Et ipsæ notis quòd totis viribus meis servierim patri vestro.

7. Sed & pater vester circumvenit me, & mutavit mercedem meam decem vicibus: & tamen non dimisit eum Deus ut noceret mihi.

8. Si quando dixit: Variæ erunt mercedes tuæ: pariebat omnes oves varios foetus. quando verò e contrario ait: Alba quæque accipies pro mercede: omnes greges alba pepererunt.

9. Tulitque Deus substantiam patris vestri, & dedit mihi.

10. Postquam enim conceptus ovium tempus advenerat, levavi oculos meos, & vidi in somnis ascendentes mares super feminas, varios, & maculosos, & diversorum colorum.

11. Dixitque Angelus Dei ad me in somniis: Iacob? Et ego respondi: Adsum.

12. Qui ait: Leva oculos tuos, & vide universos masculos ascendentes super feminas, varios, & maculosos, atque respersos. Vidi enim omnia quæ fecit tibi Laban.

13. Ego sum Deus Bethel, * ubi unxisti lapidem, & votum novisti mihi. Nunc ergo surge, & egredere de terra hac, revertens in terram nativitatis tuæ.

14. Responderuntque Rachel & Lia: Numquid habemus residuum quidquam in facultatibus, & hereditate domus patris nostri?

15. Nonne quasi alienas reputavit nos, & vendidit, comeditque pretium nostrum?

16. Sed Deus tulit opes patris nostri, & eas tradidit nobis, ac filiis nostris: unde omnia quæ præcepit tibi Deus, fac.

17. Surrexit itaque Iacob, & impositis liberis, ac coniugibus suis super camelos, abiit.

18. Tulitque omnem substantiam suam, & greges, & quidquid in Mesopotamia acquisierat, pergens ad Isaac patrem suum in terram Chanaan.

19. Eo tempore ierat Laban ad tonendas oves, & Rachel furata est idola patris sui.

20. Noluitque Iacob confiteri socero suo quòd fugeret.

21. Cumque abiisset tam ipse quam omnia quæ iuris sui erant, & anne transmissio pergeret contra Montem Galaad, nuntiavit est Laban die tertio quòd fugeret Iacob.

22. Qui, assumptis fratribus suis, persecutus est eum diebus septem: & comprehendit eum in Monte Galaad.

23. Et ipsæ notis quòd totis viribus meis servierim patri vestro.

24. Sed & pater vester circumvenit me, & mutavit mercedem meam decem vicibus: & tamen non dimisit eum Deus ut noceret mihi.

25. Si quando dixit: Variæ erunt mercedes tuæ: pariebat omnes oves varios foetus. quando verò e contrario ait: Alba quæque accipies pro mercede: omnes greges alba pepererunt.

26. Tulitque Deus substantiam patris vestri, & dedit mihi.

27. Postquam enim conceptus ovium tempus advenerat, levavi oculos meos, & vidi in somnis ascendentes mares super feminas, varios, & maculosos, & diversorum colorum.

28. Dixitque Angelus Dei ad me in somniis: Iacob? Et ego respondi: Adsum.

29. Qui ait: Leva oculos tuos, & vide universos masculos ascendentes super feminas, varios, & maculosos, atque respersos. Vidi enim omnia quæ fecit tibi Laban.

30. Ego sum Deus Bethel, * ubi unxisti lapidem, & votum novisti mihi. Nunc ergo surge, & egredere de terra hac, revertens in terram nativitatis tuæ.

31. Responderuntque Rachel & Lia: Numquid habemus residuum quidquam in facultatibus, & hereditate domus patris nostri?

32. Nonne quasi alienas reputavit nos, & vendidit, comeditque pretium nostrum?

33. Sed Deus tulit opes patris nostri, & eas tradidit nobis, ac filiis nostris: unde omnia quæ præcepit tibi Deus, fac.

34. Surrexit itaque Iacob, & impositis liberis, ac coniugibus suis super camelos, abiit.

35. Tulitque omnem substantiam suam, & greges, & quidquid in Mesopotamia acquisierat, pergens ad Isaac patrem suum in terram Chanaan.

24. Viditque in somniis dicentem sibi Deum: Cave ne quidquam asperere loquaris contra Iacob.

25. Iamque Iacob extenderat in monte tabernaculum: cumque ille consecutus fuisset eum cum fratribus suis, in eodem Monte Galaad fixit tentorium.

26. Et dixit ad Iacob: Quare ita egisti, ut clam me abigeres filias meas quasi captivas gladio?

27. Cur ignorante me fugere voluisti, nec indicare mihi, ut prosequeretur tecum gaudio, & canticis, & tympanis, & citharis?

28. Non es passus ut oscularer filios meos & filias: stulte operatus es: & nunc quidem valet manus mea: reddere tibi malum: sed Deus Patris vestri heri dixit mihi: * Cave ne loquaris contra Iacob quidquam durius.

29. Esto, ad tuos ire cupiebas, & desiderio erit tibi domus patris tui: cur furatus es deos meos?

30. Respondit Iacob: Quòd inscio reprofectus sum, timui ne violenter auferes filias tuas.

31. Quòd autem furti me arguis: apud quemcumque inveneris deos tuos, necetur coram fratribus nostris. scrutare, quidquid tuorum apud me inveneris, & aufer: hæc dicens, ignorabat quòd Rachel furata esset idola.

32. Ingressus itaque Laban tabernaculum Iacob, & Lia, & utriusque famulæ, non invenit. Cumque intrasset tentorium Rachelis, illa festinans abscondit idola subter stramenta cameli, & sedit desuper: scrutantique omne tentorium, & nihil invenient.

33. ait: Ne irascatur dominus meus quòd coram te assurgere nequeo: quia iuxta consuetudinem feminarum nunc accidit mihi. sic delusa sollicitudo querentis est.

34. Tumensque Iacob, cum iurgio ait: Quam ob culpam meam, & ob quòd peccatum meum sic exarsisti post me, & scrutatus es omnem pellectilem meam? Quid invenisti de cuncta substantia domus tuæ? pone hic coram fratribus meis, & fratribus tuis, & iudicent inter me & te.

35. Idenò viginti annis fui tecum: oves tuæ & capræ steriles non fuerunt, arietes gregis tui non comedi.

36. nec captum a bestia ostendi tibi, ego damnum omne reddebas: quidquid furto peribat, a me exigebas.

37. die noctuque æstu urebar, & gelu,

38. die noctuque æstu urebar, & gelu,

39. die noctuque æstu urebar, & gelu,

40. die noctuque æstu urebar, & gelu,

41. die noctuque æstu urebar, & gelu,

42. die noctuque æstu urebar, & gelu,

43. die noctuque æstu urebar, & gelu,

44. die noctuque æstu urebar, & gelu,

45. die noctuque æstu urebar, & gelu,

46. die noctuque æstu urebar, & gelu,

47. die noctuque æstu urebar, & gelu,

48. die noctuque æstu urebar, & gelu,

49. die noctuque æstu urebar, & gelu,

50. die noctuque æstu urebar, & gelu,

C 3 fu-

* Infr. 48.
16.

fugiebatque somnus ab oculis meis.

41. Sicque per viginti annos in domo tua servivi tibi, quatuordecim pro filiabus, & sex pro gregibus tuis: immutasti quoque mercedem meam decem vicibus.

42. Nisi Deus patris mei Abraham, & timor Isaac affuisset mihi, forsitan modò nudum me dimisisses: afflictionem meam & laborem manuum mearum respexit Deus, & arguit te heri.

43. Respondit ei Laban: Filiae meae & filij, & greges tui, & omnia quae carnis, mea sunt: quid possum facere filiis & nepotibus meis?

44. Veni ergo, & ineamus fœdus: ut sit in testimonium inter me & te.

45. Tulit itaque Jacob lapidem, & erexit illum in titulum:

46. dixitque fratribus suis: Afferte lapides. Qui congregantes fecerunt tumulum, comederuntque super eum:

47. quem vocavit Laban Tumulum testis: & Jacob, Acerbum testimonij, uterque iuxta proprietatem linguae suae.

48. Dixitque Laban: Tumulus iste erit testis inter me & te hodiè, & idcirco appellatum est nomen eius Galaad, id est, Tumulus testis.

49. Intueatur & iudicet Dominus inter nos quando recesserimus a nobis.

50. si afflixeris filias meas, & si introduxeris alias uxores super eas: nullus sermonis nostri testis est absque Deo, qui praesens respicit.

51. Dixitque rursus ad Jacob: En tumulus hic, & lapis quem erexi inter me & te.

52. testis erit: tumulus, inquam, iste & lapis sint in testimonium, si aut ego transiero illum pergens ad te, aut tu praeterieris, malum mihi cogitans.

53. Deus Abraham, & Deus Nachor iudicet inter nos, Deus patris eorum. Iuravit ergo Jacob per timorem patris sui Isaac:

54. immolatisque victimis in monte, vocavi fratres suos ut ederent panem. Qui cum comedisset, manserunt ibi:

55. Laban verò de nocte consurgens, osculatus est filios, & filias suas, & benedixit illis: reversusque est in locum suum.

CAPUT XXXII.

Jacob, visis Angelis, nuntios & munera ad fratrem suum Esau terribus mittit, interea cum Angelo luctans, & benedictionem ac nominis mutationem, tacto fœderis nervo, accepit.

1. Iacob * quoque abiit itinere quo coeperat *: fueruntque ei obviam Angeli Dei.

2. Quos cum vidisset, ait: Castra Dei sunt haec, & appellavi nomen loci illius Mahanaim, id est, Castra.

3. Misit autem & nuntios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir, in regionem Edom:

4. praecipitque eis, dicens: Sic loquimini domino meo Esau: Hæc dicit frater tuus Jacob: Apud Laban peregrinatus sum, & fui usque in praesentem diem.

5. Habeo boves, & asinos, & oves, & servos, & ancillas: mittoque nunc legationem ad dominum meum, ut inveniam gratiam in conspectu tuo.

6. Reversique sunt nuntii ad Jacob, dicentes: Venimus ad Esau fratrem tuum, & ecce properat tibi in occursum cum quadringentis viris.

7. Timuit Jacob valdè: & perterritus divisit populum qui secum erat, greges quoque & oves & boves, & camelos in duas turmas,

8. dicens: Si venerit Esau ad unam turmam, & percusserit eam, alia turma, quae reliqua est, salvabitur.

9. Dixitque Jacob: Deus patris mei Abraham, & Deus patris mei Isaac: Domine qui dixisti mihi: Revertere in terram tuam, & in locum nativitatis tuae, & benefaciam tibi:

10. minor sum cunctis miserationibus tuis, & veritate tua quam explevisti servo tuo. In baculo meo transivi Iordanem istum: & nunc cum duabus turmis redeo.

11. Erue me de manu fratris mei Esau, quia valdè eum timeo: ne fortè veniens percutiat matrem cum filiis.

12. Tu locutus es quòd benefaceres mihi, & dilatares semen meum sicut arenam maris, quae prae multitudine numerari non potest.

13. Cùmque dormisset ibi nocte illa, separavit de his quae habebat, munera Esau fratri suo,

14. capras ducentas, hircos viginti, oves ducentas, & arietes viginti,

15. camelos foetas cum pullis suis triginta, vaccae quadraginta, & tauros viginti, asinas viginti, & pullos earum decem.

16. Et misit per manus servorum suorum singulos seorsum greges, dixitque pueris suis: Antecedite me, & sit spatium inter gregem & gregem.

* Infr. 48. 16. * Eodem ann. 2265.

17. Et praecipit priori, dicens: Si obvium habueris fratrem meum Esau, & interrogaverit te, cuius es? aut, Quo vadis? aut, Cuius sunt ista quae sequeris?

18. respondebis: Servi tui Jacob, munera misit domino meo Esau: ipse quoque post nos venit.

19. Similiter dedit mandata secundo, & tertio, & cunctis qui sequebantur greges, dicens: Iisdem verbis loquimini ad Esau, cum inveneritis eum.

20. Et addetis: ipse quoque servus tuus Jacob iter nostrum insequitur, dixit enim: Placabo illum muneribus quae praecedunt, & postea videbo illum, forsitan propitiabitur mihi.

21. Praecesserunt itaque munera ante eum, ipse verò mansit nocte illa in castris.

22. Cumque mature surrexisset, tulit duas uxores suas, & totidem famulas cum undecim filiis, & transivit vadum Iaboc.

23. Traductisque omnibus quae ad se pertinebant,

24. mansit solus: & ecce vir luctabatur cum eo usque mane.

25. Qui cum videret quòd eum superare non posset, tergit nervum femoris eius, & statim emarcuit.

26. Dixitque ad eum: Dimitte me, iam enim ascendit aurora: Respondit: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi.

27. Ait ergo: Quod nomen est tibi? Respondit: Jacob.

28. At ille, Nequaquam, inquit, Jacob appellabitur nomen tuum, sed Israel: quoniam si contra Deum * fortis fuisti, quanto magis contra homines praevaleris?

29. Interrogavit eum Jacob: Dic mihi, quo appellaris nomine? Respondit: Cur quaeris nomen meum? Et benedixit ei in eodem loco.

30. Vocavitque Jacob nomen loci illius Phaniel, dicens: Vidi Deum facie ad faciem, & salva facta est anima mea.

31. Ortusque est ei statim sol, postquam transgressus est Phaniel: ipse verò claudicabat pede.

32. Quam ob causam non comedunt nervum filij Israel, qui emarcuit in femore Jacob, usque in praesentem diem: eò quòd tegerit nervum femoris eius, & obstuperit.

CAPUT XXXIII.

Jacob ab Esau occurrente benignè excipitur, aegreque adigit ut munera accipiat, do-

numque revertatur: & sic Jacob eo ab se dimisso, in Socoth primum, deinde in Salem profectus, agri partem emit: fixisque tabernaculis, altare erexit.

1. Levans autem Jacob oculos suos, vidit venientem Esau, & cum eo quadringentos viros: divisitque filios Lia & Rachel, ambarumque famularum:

2. & posuit utramque ancillam, & liberos earum in principio: Liam verò, & filios eius in secundo loco: Rachel autem, & Ioseph novissimos.

3. Et ipse progrediens adoravit pronus in terram septies, donec appropinquaret frater eius.

4. Currens itaque Esau obviam fratri suo, amplexatus est eum: stringensque collum eius, & osculans flevit.

5. Levatisque oculis, vidit mulieres & parvulos earum, & ait: Quid tibi volunt isti? & si ad te pertinent? Respondit: Parvuli sunt quos donavit mihi Deus servo tuo.

6. Et appropinquant ancillae & filij earum, incurvati sunt.

7. Accessit quoque Lia cum pueris suis: & cum similiter adorassent, extremi Ioseph & Rachel adoraverunt.

8. Dixitque Esau: Quenam sunt istae turmae quas obviam habui? Respondit: Ut invenirem gratiam coram domino meo.

9. At ille ait: Habeo plurima, frater mi, sint tua tibi.

10. Dixitque Jacob: Noli ita obscuro sed si inveni gratiam in oculis tuis, accipe munusculum de manibus meis: sic enim vidi faciem tuam, quasi viderim vultum Dei: esto mihi propitius,

11. & suscipe benedictionem quam attuli tibi, & quam donavit mihi Deus tribuens omnia. Vix frater compellente, suscipiens,

12. ait: Gradiamur simul, eroque socius itineris tui.

13. Dixitque Jacob: Nosti Dominum mi quòd parvulos habeam teneros, & oves, & boves fetas mecum: quas si plus in ambulando fecero laborare, morientur una die cuncti greges.

14. Praecedat Dominus meus ante servum suum: & ego sequar paulatim vestigia eius, sicut video parvulos meos posse, donec veniam ad dominum meum in Seir.

15. Respondit Esau: Oro te, ut de populo qui mecum est, saltem socii remaneant vix tuae. Non est, inquit, necesses

hoc uno tantum indigeo, ut inveniam gratiam in conspectu tuo domine mi.

16. Reversus est itaque illo die Esau itinere quo venerat in Seir.

Ubi videtur, an-
quor anno-
habuisse.

17. Et Iacob venit in Socoth: * ubi edificata domo & fixis tentoriis appellavit nomen loci illius Socoth, id est, tabernacula.

18. Transivitque in Salem urbem Sichimorum, quae est in terra Chanaan, postquam reversus est de Mesopotamia Syriae: & habitavit iuxta oppidum.

19. Emitte partem agri in qua fixerat tabernacula, a filiis Hemor patris Sichem centum agnis.

20. Et erecto ibi altari, * invocavit super illud fortissimum Deum Israël.

Eodem videlicet loco, in quo Abraham primum soom altare erexit. Sup. c. 12. Et ubi fons Jacob erat, de quo in Evang.

CAPUT XXXIV.

Ob Dina raptum ac stuprum à Sichem Sichemitarum principis filio, Sichemita prius circumcisi, à Simeone & Levi Dinae fratribus perimuntur, atque à reliquis Jacob filiiis urbs eorum vastatur: quapropter Simeon & Levi à patre arguuntur.

Ann. M. circiter 2273. Ant. Chr. 1731. Cum esset Dina an- nor, circiter 15.

1. Egredia est * autem Dina filia Liae ut videret mulieres regionis illius.

2. Quam cum vidisset Sichem filius Hemor Hevae, princeps terrae illius, adamavit eam: & rapuit, & dormivit cum illa, vi opprimens virginem.

3. Et conglutinata est anima eius cum ea, tristisque delinivit blanditiis.

4. Et pergens ad Hemor patrem suum, Accipe, inquit, mihi puellam hanc coniugem.

5. Quod cum audisset Iacob absentibus filiis, & in pastu pecorum occupatis, siluit donec redirent.

6. Egresso autem Hemor patre Sichem ut loqueretur ad Iacob,

7. ecce filij eius veniebant de agro: auditoque quod acciderat, irati sunt valde, eò quòd fradem rem operatus esset in Israël, & violata filia Iacob, rem illicitam perpetrasset.

8. Locutus est itaque Hemor ad eos: Sichem filij mei adhæsit anima filiae vestrae: date eam illi uxorem:

9. & iungamus vicissim connubia: filias vestras tradite nobis, & filias nostras accipite.

10. Et habitate nobiscum: terram in potestate vestra est, exercete, negotiamini, & possidete eam.

11. Sed & Sichem ad patrem & ad fratres eius ait: Inveniam gratiam coram vobis: & quaecumque statueritis, dabo:

12. augete dotem, & munera postulate, & liberentur tribum quod petieritis: tantum date mihi puellam hanc uxorem.

13. Responderunt filij Iacob Sichem & patri eius in dolo, savientes ob stuprum sororis:

14. Non possumus facere quod petitis, nec dare sororem nostram homini incircumciso: quod illicitum & nefarium est apud nos.

15. Sed in hoc valebimus federari, si volueritis esse similes nostri, & circumcidatur in vobis omne masculini sexus:

16. tunc dabimus & accipiemus mutuo filias vestras, ac nostras: & habitabimus vobiscum, erimusque unus populus:

17. si autem circumcidi nolueritis, tollemus filiam nostram, & recedemus.

18. Placuit oblatio eorum Hemor, & Sichem filio eius:

19. nec distulit adolescens quin statim quod petebatur expleret: amabat enim puellam valde, & ipse erat inclitus in omni domo patris sui.

20. Ingressique portam urbis, locuti sunt ad populum:

21. Viri isti pacifici sunt, & volunt habitare nobiscum: negotientur in terra, & exerceant eam, quae spaciola & lata cultoribus indiget: filias eorum accipiemus uxores, & nostras illis dabimus.

22. Unum est quo differtur tantum bonum: Si circumcidamus masculos nostros, ritum gentis imitantes.

23. Et substantia eorum, & pecora, & cuncta quae possident, nostra erunt: tantum in hoc acquiescamus, & habitantes simul, unum efficiemus populum.

24. Assensique sunt omnes, circumcisis cunctis maribus.

25. Et ecce, die tertio quando gravissimum vulnere dolor est: arreptis, duo filij Iacob, Simeon & Levi fratres Dinae, gladiis, ingressi sunt urbem confidenter, & interfecisque omnibus masculis,

26. Hemor & Sichem pariter necaverunt, tollentes Dinam de domo Sichem sororem suam.

27. Quibus egressis, irruerunt super occisos ceteri filij Iacob: & depopulati sunt urbem in ultionem stupri.

28. Oves eorum, & armenta, & asinae, cunctaque vastantes quae in domibus & in agris erant,

29. par-

* Inf. 49. 6. 11.

29. parvulos quoque eorum & uxores duxerunt captivas.

30. Quibus patris aucta, Iacob dixit ad Simeon & Levi: Turbastis me, & odiosum fecistis me Chanaanais, & Pherezais habitatoribus terrae huius. nos pauci sumus: illi congregati percussent me, & delabor ego, & domus mea.

31. Responderunt: Numquid ut scorto abuti debuere sorore nostra?

32. Respondit: Quod dicitis? Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

33. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

34. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

35. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

36. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

37. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

38. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

39. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

40. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

41. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

42. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

43. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

44. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

45. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

46. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

47. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

48. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

49. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

50. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

51. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

52. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

53. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

54. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

55. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

56. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

57. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

58. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

59. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

60. Respondit: Numquid scorto abuti debuere sorore nostra?

sed Israël erit nomen tuum. Et appellavit eum Israël,

11. dixitque ei: Ego Deus omnipotens, cresce, & multiplicare: gentes, & populi nationum ex te erunt, reges de lumbis tuis egredientur.

12. Terramque quam dedi Abraham & Isaac, dabo tibi & semini tuo post te.

13. Et recessit ab eo.

14. Ille verò erexit titulum lapideum in loco quo locutus fuerat ei: & effundens oleum:

15. vocansque nomen loci illius, Bethel.

16. * Egressus autem inde, venit verno tempore ad terram quae dicit Ephratam: in qua cum parturiret Rachel,

17. ob difficultatem partus periclitari cepit. Dixitque ei obstetrix: Noli timere, quia & hunc habebis filium.

18. Egrediente autem anima præ dolore, & imminente iam morte, vocavit nomen filij sui Benoni, id est filius doloris mei: pater verò appellavit eum Benjamin, id est filius dextrae.

19. Mortua est ergo Rachel, & sepulta est in via quae dicit Ephratam, hæc est Bethlehem.

20. Erexitque Iacob titulum * super sepulchrum eius: * Hic est titulus monumenti Rachel, usque in presentem diem.

21. * Egressus inde, fixit tabernaculum trans Turrem gregis.

22. * Cumque habitaret in illa regione, abiit Ruben, & dormivit cum Bala concubina patris sui: quod illum minime lauit. Erant autem filij Iacob duodecim.

23. Filij Liae: primogenitus Ruben, & Simeon, & Levi, & Iudas, & Issachar, & Zabulon.

24. Filij Rachel: Ioseph & Benjamin.

25. Filij Bala ancillae Rachelis: Dan & Nephthali.

26. Filij Zelphe ancillae Liae: Gad & Aser: hi sunt filij Iacob, qui nati sunt ei in Mesopotamia Syriae.

27. * Venit etiam ad Isaac patrem suum in Mambre, Civitatem Arbee, hæc est Hebron: in qua peregrinatus est Abraham & Isaac.

28. Et completi sunt dies Isaac centum octoginta annorum.

29. Consumptusque ætate mortuus est: & appositus est populo suo senex & plenus dierum: & sepelierunt eum Esau & Iacob filij sui.

Eodem ann. 2273. * Sup. 28. 13.

* Exod. 32. 20. 2. Reg. 18. 4.

* Sup. 28. 18.

* Sup. 32. 28.

* Ann. M. 2274. Ant. Chr. 1730. Anno Jacobi 106. Iosephi 15.

* i. columbanam. * Inf. 48. 7. * Eodem anno.

† Mille passus a Bethlehem iuxta quam Angelus pastoribus nuntiavit Dominum natum.

* Inf. 49. 4. † Nemphe fere omnes, nam Benjamin natus est iuxta Bethlehem.

sup. vers. 18. * Ann. M. 2275. Ant. Chr. 1729.

† Ann. M. 2288. Ant. Chr. 1716. Anno Jacobi 120. Iosephi 29.

CA-